

NAVASART

ORGANO DE LA U. G. ARMENIA DE CULTURA FISICA

ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ Հ. Մ. Բ. Մ.-Ի

ՕԳՈՍՏՈՍ 1957

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մեր հիւրերը երկու տողով	ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ	1
Գնահատանք մեր մասին	Հ. ՍՐԱՊԻՈՆ ՌԻՆՈՒՀՈՅՆԱՆ	10
Գերապայծառ Հ. Ս. Ուլուռնեան	Հ.Մ.Ը.Մ.ի դաշտն մերս	
	Զ. ԱՆՄԱՀՈՒՆԻ	11
Արամ Խաչատուրեան	Հ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ	12
Մարմնակրթութեան պատմականը	Շ. ՔՐԻՍՏԵԱՆ	15
Հայկական ժառանգականութիւնը		17
Պօչայի խաղը Հ. Մ. Ը. Մ.ի մարգագաշտին մէջ	Յ. ՄԱՐԱՇԼԵԱՆ	21
Սկաւտութիւնը	Մ. ԵԱՆԸԳԵԱՆ	22
Educación Física	EDITORIAL	25
Aram Jachadurian formuló declaraciones		26
Comentario de comentarios sobre A. Jachadurian		29
De mis memorias	G. SHAHINIAN	30
Montevideo y "Murad"	MIRICHIC	35
Se exaltó la confraternidad en los juegos de Montevideo		34
En el deporte del boxeo	ALBERTO FESTAL	36

ՑԱՒԱԿՑԱԿԱՆ

Պարսմեան Եզրայրները, որոնք տասնեակ տարիներ է վեր մեզ հետ են, նիւթապէս եւ բարոյապէս նուիրուած մեր գործին, յանալս զեկազարի եւ հովանաւորի գերով, վերջերս դժբախտութիւնն ունեցան կորսնցնելու իրենց եւ մեր սիրելի մայրիկը, Տիկ. Հայկուհի: Այս տխուր առթիւ կը յայտնենք մեր խորին վշտակցութիւնը:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի "ՆԱԻԱՍԱՐԴ"Ի ՖՈՆՏԻՆ

Այրի Տիկ. Հայկուհի Պարսմեանի մահուան տխուր առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Միկրան Լեւոնեան 200, Կարօ Գալիկեան 100 փեսօ կը նուիրեն:

Յարութիւն Մանուկեան, Գալուստ Քէօլեանի մահուան քաւուսնի առթիւ 100 փեսօ կը նուիրէ:

ՆԱԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՄԵՐ ՀԻՐՆԵՐԸ ԵՐԿՈՒ ԾՈՂՈՎ

Քառորդ դար առաջ Հարաւային Ամերիկայի մեր գաղութները քանակով աննշան, տնտեսապէս անապահով եւ ազգային-մշակութային տեսակէտով դեռ անկազմակերպ էին: Չքաւոր, մեկուսի եւ հեռուոր, ո՛չ ոք կը հետաքրքրուէր մեր ճակատագրով եւ ո՛չ ոք մեզ հաշուի կ'առնէր իբրեւ հաւաքակոմունութիւն: Միւս հայ գաղութներուն համար մենք գրեթէ կորսուած էինք: Ինչպէս սովորութիւն է ըսել՝ մեր իւղով կը տապկուէինք: Դառնութեան եւ լքումի այդ օրերուն մեր շարժական թատրոնի համեստ մշակներ էին որ սկսեցին մեզ այցելել հետզհետէ:

ԼԵՒՈՆ ՅԱՐՈՒԹ

Այս շնորհալի դերասանը, որ Ֆրանսական Օտէոն թատրոնի խաղացողներէն էր, արտասահման շրջագայելով, բաժնուեցաւ իր պաշտօնակիցներէն եւ Հիւս. Ամերիկայէն եկաւ մեր աշխարհը ծառայելու հայ թատրոնին եւ անոր միջոցով իր տարագիր ազակիցներուն:

Մխիթարութիւն մըն էր այցելութիւնը, թէև իր բնարութիւնը ձախող էր եւ ըրածը՝ իննդուութիւն, սրովհետեւ ի՞նչ պիտի տանէր մեզմէ եւ ի՞նչ պիտի սորվեցնէր այս յուսահատ բազմութեանց, որոնց համար թատերական ներկայացումները շուտովութիւն կը համարուէին այն ժամանակ եւ հայ կնոջ բեմ բարձրանալը՝ անպարկէշտութիւն: Հակառակ նիւթական եւ բարոյական բազմապիսի դժուարութեանց, սակայն, Լեւոն Յարութը մնաց հոս եւ յամառօրէն սկսեց բեմական դործունէութեան: Ոչ

60-97

միայն շնորհալի դերակատար էր, այլ եւ ճարպիկ կազմակերպիչ, միանգամայն ծանօթ մեր ժողովուրդի հոգեբանութեան եւ նախասիրութեանց: Եւտով իր շուրջը համախմբեց թատերասէրները, տաժանելի փորձերու սկսելով: Նախապէս ինքզինք լայնօրէն ծանօթացուց հանրութեան տեղական կարեւոր թերթերով իրրեւ Ֆրանսական բեմի դերասան: Կարճ ժամանակի մը մէջ արտակարգ հետաքրքրութիւն ստեղծեց եւ խանդավառեց մեր տարագիր բազմութիւնները:

Իր առաջին ներկայացումը սկսաւ «Թալէաթ Փաշայի Սպանութիւնը» ողբերգութեամբ եւ աննախընթաց յաջողութիւն ունեցաւ: Հայ շրջանակին մօտեցուց տեղւոյս Բոլոն թատրոնի գլխահաստուած պարուհի Էմէ Արրահամովա, որ աչ այլ ոք էր եթէ ոչ ներկայ մեզ ծանօթ եւ սիրուած Տիկ. Ռ. Մեխիա Շահպարտեան, որուն բարոյական աջակցութիւնը անգնահատելի եղաւ Լ. Յարութին: Որոշ յիշատակներ թողած է հոս մեր տարագիր դերասանը իր տարօրինակութիւններով եւ արդիական ճշտումներով: Սակայն մեր առաջին հիւրը շատ դժբախտ ճակատագիր ունեցաւ: Վերադառնալով Փարիզ՝ մատնուեցաւ ծայրայեղ թրշուռաութեան: Իր ժողովուրդին ծառայելու փափաքով մեկնեց Հայաստան, ուր պաշտօնի կոչուեցաւ իրրեւ ժողովրդական դերասան: Սակայն յետոյ ձերբակալուեցաւ մեզ անյայտ պատճառներով եւ վեց տարի ճաշակելով աքսորավայրի դառնութիւնները, վերադարձաւ հայրենիք: Բայց արդէն քայքայուած առողջութեամբ: Վերջերս մեռաւ իր հայրենիքին մէջ, իր ետին թողնելով իր այրին՝ վեց զաւակներով:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԱՐԻՖԵԱՆ

Լեւոն Յարութէն անմիջապէս յետոյ մեզ այցի եկաւ դերասանապետ Յովհ. Զարիֆեանը: Կովկասահայութեան եւ միւս հայ գաղութներուն քաջածանօթ եւ վաստակաւոր վարույթով մը, որ կուզար հոս թատրոնական գործը կազմակերպելու եւ վարելու համար: Իր յոյսերը, սակայն, ի դերեւ ելան, նոյնիսկ Լեւոն Յարութի չափ յաջողութիւն չունեցաւ, որովհետեւ մնաց իր կոչման բարձրութեան վրայ: Յամառօրէն աշխատեցաւ ժողովուրդը թատրոնին բերելու եւ ոչ թէ թատրոնը ժողովուրդին տանելու: Փոխանակ հայկական փիլէսոփայութեան ներկայացնելու, հասարակութեան հրամցուց Շէյքսպիրի բարդ ստեղծագործութիւնները:

Այստեղէն ահա եւ իր ձախողութիւնը: Քանի մը տարի մնաց մեզ մօտ եւ վերադարձաւ Հիւս. Ամերիկա իր հետ տանելով դերասանապետի դառնութիւնները եւ հոս թողնելով ազնիւ հայու եւ բարոյական մարդու անմոռանալի յիշատակները: Մեռաւ Հիւս. Ամերիկայի մէջ, ուր իր անունը կենդանի է «Զարիֆեան» թատերախումբով:

ՍՈՒՐԱԲԵԱՆ ԱՄՈԼ

Վերեւի երկուքէն աւելի բախտաւոր եղան Սուրաբեան ամուսինները: Անոնք մեզի եկան երբ մեր գաղութը արդէն կազմակերպուած էր, տնտեսապէս բարգաւաճ եւ գեղարուեստական տեսակէտէն աւելի կիրթ, ճաշակաւոր եւ հետաքրքրուող: Եթէ ընդունինք, որ Սուրաբեանը կատակերգակ էր եւ իր կինը, Տիկ. Մաշա, ողբերգակ, ապա անոնք զիրար կը լրացնէին, ներկայացումները դարձնելով հաճելի եւ ոգեւորիչ: Մանաւանդ ուրախ օփէրէթներով ջերմ ընդունելութիւն գտան: Սուրաբեանը ճարտար էր նաեւ իրրեւ կազմակերպիչ: Առատ հունձք ունեցան այստեղ եւ խիստ գոհունակութեամբ վերադարձան Ամերիկա, ինչպէս եւ գոհ ձգելով մեր թատերասէր հասարակութիւնը: Սուրաբեանը վերջերս յանկարծամահ եղաւ Քալիֆոռնիոյ մէջ, երեսուն տարի ծառայելով բեմին:

ՄԱՆՈՒԷԼ ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ

Այս տաղանդաւոր դերասնապետը իր ուսումը ստացած է Երեւանի՝ եւ թատերական արուեստը կատարելագործած է Վիեննայի մէջ: Աւագ սերունդի վերջին շոտուիդ կարելի է համարել, անոնց պէս նուիրեալ եւ վաստակաւոր: Բեմական բեղուն գործունէութիւն ունեցած է Պալքաններու, Պարսկաստանի, Միջին Արեւելքի եւ Ֆրանսայի մէջ ամէն տեղ ջերմ ընդունելութիւն գտնելով: Ո՛չ միայն թատրոնի միջոցով ծառայած է իր ժողովուրդին, այլեւ ունեցած է եւ ունի ազգային գործունէութիւն իրրեւ կորովի եւ պայքարող հայրենասէր մը: Եւրոպայէն եկաւ հոս նոյն սիրով եւ եռանդով ծառայելու նաեւ մեր գաղութներուն: Իր բազմաթիւ ներկայացումները Արժանթինի, Ուրուկուայի եւ Պրագիի մէջ, իր հաշտոյն եւ ի հաշիւ գանազան կրթական, բարեսիրական եւ մշակութային միութեանց, նիւթական եւ բարոյական անսխալընթաց յաջողութիւններով պսակուեցան: Մեր որդէն ճաշակաւոր, բժաշակ եւ թատերասէր հասարակութիւնը անվերապահ գնահատեց զինքը եւ իր տաղանդը: Իրրեւ բեմավար եւ դերակատար անզուգուկան է: Այս շնորհները աւելի կ'արժէքաւորուին իր հեզ, դիւրահաղորդ, ընկերասէր՝ Վալդարթ բնաւորութեամբ:

Անձնական դժբախտ պարագաները ստիպեցին զինք, որ մեզմէ հեռանայ եւ հաստատուի Պրագիլ, ուր կը շարունակէ իր բեմական եւ հանրային գործունէութիւնը: Անխաբի սիրուած եւ գնահատուած է նոյն գաղութէն: Ան այլեւս այցելու կամ անցորդ մը չէ մեզ համար, այլ մնայուն սնդամը մեր հաւաքականութեան: Վերոյիշեալ մեր հիւրերը, որոնք այցի եկան մեզ, գործեցին մեր մէջ եւ լաւ յիշատակներ թողնելով հեռացան մեզմէ, ծառ-

նօթ դէմքեր են հայկական չափանիշով միայն:

Սակայն մենք ունեցած ենք եւ ունինք մեր մէջ նաեւ աշխարհածոնօթ բարեկամներ, որոնք մեզ կը պատճառեն, ազգային հըստարտութիւն եւ գոհունակութիւն:

ՌՈՒԲԷՆ ՄԱՄՈՒԼԵԱՆ

Այս անունը հայկական նեղ շրջանակէն մեզի կը տեղափոխէ համաշխարհային կամ միջազգային դեղարուեստի ասպարէզը: Տարիներ առաջ, արդէն տիրացած համաշխարհային համբաւի իրբեւ շարժանկարի անգուղական բեմադրիչ, Ռուբէն Մամուլեանը եկաւ Պուէնոս Այրէս որպէս պարզ գրօսաւոր՝ Ուզեց անյայտ մնալ, բայց տեղական թերթերէն ոմտնք գտան զինքը՝ եւ ունկնդրութիւններ ունեցան: Իսկ մեր գաղութը զինքը ընդունեց արտակարգ խանդավառութեամբ: Ի պատիւ իրեն արուած ճակերոյթի մը ընթացքին, խրատուկան ճառ մը խօսեցաւ մայրենի լեզուով, հայութիւնը հրաւիրելով միութեան եւ համագործակցութեան:

Իր անունը յաւէտ սիրելի եւ յիշատակելի կը մնայ հայութեան, կրկնակի պատճառներով. նախ՝ իբրեւ համաշխարհային մեծատաղանդ շարժանկարի բեմադրիչ, որ պատիւ կը բերէ իր ազգին. երկրորդ՝ իբրեւ ոգնուական նկարագրով արտապահ հայ մը, որ ի գին փառքի, համբաւի եւ արծաթի չուրացաւ ինքզինքը, իր անունը եւ իր ազգային ծագումը: Կորստի կերպով դաւանեց իր ազգութիւնը, ինքզինք դաւանած ըլլալու համար: Այս արմեճակամ կեցուածքն իսկ կը բաւէ, որ Ռուբէն Մամուլեան ընդմիջտ մերն ըլլայ. ի՞նչ փոյթ թէ ինքը եւ իր տաղանդը օտար ծառայութեան մէջ են: Մուրացկան աշխարհը ե՞րբ ձեռք մեկնած է մեզ ու մենք մերժած ենք... Սակայն մենք դեռ յոյս ունինք, որ օր մը Մամուլեանը իր տաղանդը ծառայութեան պիտի դնէ նաեւ հայութեան համար, քանի որ մեր մէջ իր տաղանդին համապատասխան նիւթերը աւելի հմայիչ են թէ՛ ազգային եւ թէ՛ համամարդկային տեսակէտով: Ահա՛, օրինակ, հայկական Շէյքըսպիրեան նիւթերը. — Հայի ու Բեյի պատերազմը, Սասունցի Գրաւիթ, Վարդանանք, Մուսա Լերան քառասուն օրերը, եւ այլն, որոնց մէջ խտացած կը տեսնենք մարդկային ողբերգութիւնը, յոյզերը, ապրումները, վսեմ դադափարները, ինչպէս եւ մարդկային յոռի կողմերը, բարւոյն յաղթանակը եւ չարին խորտակումը, միանգամայն կրթիչ, դաստիարակիչ եւ համամարդկային: Հպարտ ըլլալով Մամուլեանով, կ'ուզենք սակայն իրեն յիշեցնել, որ դաւանել ազգը՝ մարդկային պարտականութիւն է, իսկ ազգին ծառայելը մեծութիւն է: Մեր փափաքն է, որ Մամուլեանը այս մեծութիւնն ալ ունենայ:

ԵՐԳՉՈՒՂԻ ԴՈՒՈՒԽԱՆԵԱՆ

Վերջապէս, առաջին անգամ ըլլալով, մեր դադուքները բախտն ունեցան իրենց մէջ ունենալու հայ համբաւաւոր կին մը, երգչուհի Դոուլիաննան, որ մեր երգը լսելի ընելով Եւրոպայի քաղաքակիրթ ազգերուն եւ մեր փառքը տարածելով արշիաահէ աշխարհ, եկաւ գեղգեղելու նա'եւ մեզ համար: Իր ջերմ ընդունելութիւնը եւ ոգեշունչ երգահանդէսներու թովչութիւնը արդէն ծանօթ են մեր ընթերցողներուն: Հայրենակարօտ մեր բաղմութիւնները, շարաթներ շարունակ, կախարդանքի տակը մնացին մեր երգին ու նուագին: Ան երգեց մեր հին եւ նոր երգերը, մերթ տխուր, մերթ ուրախ, բայց յաճախ առոյգ եւ խանդավառ: Ան երգեց նաեւ շարք մը օտար եւ դասական երգեր, օրոնք չափանիչներ են սքանչելի ձայներու:

Մեր հայրենակցուհին պատուով գուրս եկաւ բոլորէն եւ անմերապահօրէն գնահատուեցաւ տեղական մամուլէն: Անմտանալի յիշատակներ թողուց հոս, եւ մեր կարօտները տարաւ մեր հայրենիքին:

ՎՐԱՅԵԱՆ - ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ

Բոլորովին առանձնայատուկ տեղ կը գրաւեն այցելուներու մէջ այս երկու առաքեալները: Առաջինը իբրեւ հին յեղափոխական, վաստակաւոր հանրային գործիչ, հրապարակագիր եւ պետական մարդ, համահայկական չափանիչով ծանօթ դէմք մըն է:

Առաջին անգամ հոս եկաւ ասկէ քսան եւ մէկ տարի առաջ իբրեւ պարզ այցելու: Ուսումնասիրեց այս դադուքները, բազմաթիւ դասախօսութիւններ կարդաց ազգային եւ միջազգային կարեւոր նիւթերու մասին, ինչպէս եւ հարթեց դադուքի մէջ գոյութիւն ունեցող աննշան տարակարծութիւնները եւ վերադարձաւ Փարիզ իր «Վէժ» ամսագրի հրատարակութիւնը շարունակելու համար: Մեր համայնքը զինք պատուեց իբրեւ Հ. Հանրապետութեան նախկին վարչապետ եւ համբու դրաւ մեծ համակրանքով: Այս անգամ, սակայն, եկած էր կրթական առաքելութեամբ, որ, ինչպէս արդէն յայտնի է, պսակուեցաւ նիւթական եւ բարոյական աներեւակայելի յաջողութեամբ:

ՃՈՐՃ ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ

Մեր այս վեթերան բարեկամի մասին արդէն գրած ենք: Մեզ այցելութեան եկաւ իր ազնիւ Տիկնոջ՝ Նազի եւ զարմիկին հետ: Հաւասարապէս համազգային եւ միջազգային ծանօթ դէմք մըն է իր բազմակողմանի գործունէութեամբ:

Ամիս մը շարունակ այս դադուքը տօնական օրեր ապրեցաւ: Մեր հիւրերը գրեթէ ամէն օր եւ ամէն օր 18 ժամ ունեցան անհատ

տական եւ խմբական այցելութիւններ, ընտանեկան եւ հանրային հաւաքոյթներ, հրապարակային բանախօսութիւններ, յատկապէս անդապահւած ման հարցին շուրջ եւ Փալանճեան Ճեմարանի մասին: Ծորճ Մարտիկեան անգլերէն լեզուով բանախօսութիւն մը բրաւ Արժանթինի բարձրատիճան գինուորականութեան, նիւթ ունենալով բանակի մատակարարութիւնը, ու մեծապէս գրնահատուեցաւ: Ներկայացան Արժանթինի Վանճ. Նախագահին, որու փափաքով Վրացեանը հայերէնով բացատրեց իր առաքելութեան նպատակը: Առաջին անգամն էր որ հայութիւնը բազմակողմանի կերպով կը ներկայացուէր Արժանթինի ժողովուրդին եւ պետական չլմանակներուն, որով մեր մասին ստեղծուեցաւ ջերմ հետաքրքրութիւն եւ համակրութիւն: Գաղութը ինքնարուխ եւ լայնօրէն բացաւ իր քսակը, ինչպէս չգոցուեցաւ Ծորճ Մարտիկեանի քսակը ամէն առիթով եւ ամէն նուիրատուութեան իբր մրցորդ: Մեր երեք գաղութներն ալ սքանչելի օրինակ տուին իրենց հայրենասիրութեան, տնտեսական բարգաւաճման եւ, ի խնդիր անդապահւած ման, իրենց դրական աջակցութեան: Հիմակորէի է վկայել որ առաջնակարգ գաղութ ենք թուապէս եւ որակապէս:

Եւ այսպէս, դեռ չվերջացած մեր նուիրումի խանդավառ օրերը, լուր տարածուեցաւ թէ շուտով մեր մէջ պիտի ունենանք երաժշտութեան անդուգական հայ վարպետ մը:

ԱՐԱՍ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

Մեր համայնքին ուրախութիւնը, առանց սեռի տարիքի, դաւանանքի եւ հատուածական խտրութեան, իր գագաթնակէտին հասաւ, երբ աշխարհահռչակ հայ երգահան Սաչատուրեանը քաղաքս ժամանեց իր երաժշտագէտ տիկնոջ հետ: Բնական է, արտակարգ հետաքրքրութիւն եւ շարժում սկսաւ ամէն կողմ: Արամ Սաչատուրեանը յայտարարութեան եւ ռեքլամներու պէտք չունէր: Իր կոնչերտներու տոմսակները վաղուց սպառած էին եւ Քոլոն մեծագոյն թատրոնի բեմը կը սպասէր իր հռչակաւոր վարպետին: Ու հայկական ճպոտը վարեց հայ ստեղծագործ հանճարի սքանչելի համանուագը՝ երեք ժամ կախարդանքի տակ պահելով այլացեղ եւ դժուարահաս երաժշտասէր հասարակութիւնը: Սանդավառութիւնը անօրինակ էր եւ ծափահարութիւնները, անգրասպելի: Կա՛յ մարդ մը, որ լրած չըլլայ համաշխարհային վարպետին համանուագային թրրոտմները: Եւ ահա նա անձամբ կը դեկավարէր իր կենչերդային կատարումները, խենդացնելով հանդիսականները:

Քոլոնի փորձառու եւ կոնչերդային յաւիտենական բաժանորդները կը վկայեն, որ Քոլոն թատրոնը ո՛չ այդչափ բազմութիւն տեսած է, ո՛չ այդպիսի լուրթեան մէջ ունկնդրած է եւ ո՛չ ալ

այդպիսի խանդավառութեան մասնակից եղած է: Պարզապէս երաժշտական նորօրինակ երեսոյթ մը:

Հակառակ ասոր, տեղական մամուլի որոշ օրկանները կամեցան ստուեր մը նետել մեծատաղանդ վարպետին վրայ, երաժշտական պատրուակին տակ սյուիտիկոնուօթիւն խողալով: Ինչպէս մենք, նոյնպէս եւ բնախր հասարակութեան մեծ մասը միամիտ չէ այդքան վրան բաց չկամութիւն կամ անտեղի միտում մը շնկատելու համար:

Մենք կը զգուշանանք Խաչատուրեանի բազմերանդ ստեղծագործութեանց մասին դատումներ ընելու, որովհետեւ այդ բարձր հաճոյքը մեր ուժերէն վեր է: Միայն կրնանք ըսել, որ երաժշտական ամբողջ աշխարհը արդէն զինք քննած, դատած եւ իր տեղը որոշած է արդի երաժշտութեան մէջ: Ան կայ եւ կը մնայ իբրեւ մեծագոյն համադրողը արեւելեան եւ արեւմտեան ինքնատիպ երաժշտութեան. նոր միտումներ եւ որոնումներ երաժշտութեան մէջ, որոնց չեն հասած նոյնիսկ դասական հանճարները, եւ այդ շնորհիւ այն բանի, որ ինքը հայ է, արեւելեան մոթիւներով եւ եւրոպացի է, ռուսական մշակոյթով, ինչպէս ինքն ալ կը խոստովանի, եւ ինչպէս որ նոյնը կը հիմնաւորէ, ջիշ մը անդին, մեր երաժշտագէտ բարեկամ Հայկ Ստեփանեանը:

Իր կոնչերդային յայտագրին մէջ արդէն յատարարած էր, որ իր ստեղծագործութեանց մէջ կան հայկական, Կովկասեան, Վերացական եւ Ուկրայնական ժողովրդական մոթիւններ, այնպէս որ տեղական թերթերէն ոմանց այն կարծիքը թէ՛ Խաչատուրեանը ընդօրինակող մըն է, պարզ շփոթութիւն է կամ յայտնապէս չգիտութիւն, որովհետեւ ընդօրինակութիւնը տարբեր բան է, իսկ ազդեցութիւնը՝ բոլորովին այլ բան: Ժողովրդական ստեղծագործութիւններէն օգտուելը կամ անոնցմէ ազդուելը, նոր յորինումներու եւ կառուցումներու համար, յատուկ է միայն մեծատաղանդ մարդոց: Այս պարագային, առանց գրականութեան եւ գեղարուեստի այլ կալուածքներ մտնելու, յիշենք գերմանացի Վազնէր, Չեխ Սմեանա եւ Տվոժակ, Փրանսացի Տեպուսի եւ հայ Կոմիտաս, որոնց ստեղծագործութիւնները բազմերանգ են, ճոխ եւ կախարդիչ մի միայն իրենց ժողովրդական նիւթերու օգտագործումով:

Տէ՛ր Աստուած, եթէ գրական կամ երաժշտական պարզ ընդօրինակողները կրնան համաշխարհային համբաւի, մեծութեան, փառքի եւ հարստութեան տիրանալ, ալ ի՞նչ բանի կը սպասեն փառքի եւ մեծութեան ծարաւի ոչնչութիւնները: Աշխարհը մեր Խաչատուրեանով զոհ է եւ խանդավառ, մենք՝ նա տառաւել:

Պատահաբար եւ հաճելի զուգադիպութեամբ, իջեանած է Խաչատուրեանի հիւրանոցը հայ ազգի մէկ ուրիշ մեծ զաւակը, նոյնպէս կրթական առաջելութեամբ:

ՀԱՅՐ ՄՐԱՊԻՈՆՆԵ ՎՐԴ. ՈՒԼՈՒՂՈՑԵԱՆՆ

Ընդհանուր Արբանայր Վենետիկի Մխիթարեան Միաբանութեան, Գերապայծառ Հ. Ս. Վրդ. Ուլուհոճեան մեր մէջ է, քանի մը շարաթներէ ի վեր: Գաղութիւս բոլոր հատուածները զինքը ընդունեցին նոյն խանդավառութեամբ, սիրով եւ յարգանքով, ինչպէս նախորդ բոլոր հիւրերը: Նախապէս կը գտնուէր Հիւս. Ամբրիկայի մեր մեծ գաղութը, ուր գացած էր յատուկ առաքելութեամբ: Վերադարձին կամեցաւ այցելել եւ մխիթարել նա' եւ մեզ:

Վաստակաւոր եւ կորովի վարչագէտ, Հայր Ս. Վրդ. Ուլուհոճեանը երկրորդ անգամն է որ կ'ընտրուի իրրեւ Ընդհ. արբանայր Վենետիկեան Միաբանութեան:

Բազում այցելութիւններ բրաւ եւ այցելութիւններ ընդունեց: Այցելեց նաեւ մեր մարդադաշտը, ուր Հ.Մ.Ը.Մ.ի Վարչութեան անդամները, հայ մարզիկները եւ ժողովուրդը զինք ընդունեցին խանդավառ ցոյցերով: Ողջոյնի եւ գնահատանքի խօսքեր բերին ներկայ վարչութեան նախագահ Պարգեւ Պարսամեան եւ նախկին վարչ. նախագահ Յովհ. Ստեփանեան եւ Կ. Գալիկեան:

Արբանայրը յուզուած մեր ջերմ ընդունելութենէն եւ հիացած մեր մարդադաշտով եւ նորակառոյց շէնքով, իր գոհունակութիւնը յայտնեց եւ քաջալերելով մարզիկները մաղթեց, որ Հայ Մարմնակրթական Ընդհանուր Միութիւնը դորանայ եւ բարգաւաճի իրրեւ ազգապահպանման կարեւոր աղղակներէն մէկը:

Յետոյ, Օգոստոս 17ին, պատարագեց տեղւոյս Կաթողիկէ Մայր տաճարին մէջ, «Կոմիտաս» (երգչախումբի) յմանակցութեամբ եւ Լեւոն Վարդապետեանի ղեկավարութեամբ: Հայ եւ տեղացի խումբն բազմութիւնը երկիւղածութեամբ լսեց մեր Ս. Պատարագը: Հայ մարզիկները ծաղկեփունջ մը դրին ազատարար Սան Մարթինի դամբարանին վրայ, նոյն տաճարին մէջ: Ապա տեղի ունեցան ճաշկերոյթներ եւ հաւաքոյթներ, լուսաւորչական եւ կաթողիկէ համայնքներու եղբայրական մասնակցութեամբ:

Աւելի ճոխ, փառաւոր եւ շինիչ եղաւ ի պատիւ Արբանայր տրուած հացկերոյթը, 23 Օգոստոս, Ալվէար Փալաս շքեղ Օթէլին մէջ: Մօտ երեք հարիւր հայրենակիցներ, զանազան խաւերէ, եկած էին վերջին անգամ պատուելու մեծ հիւրը: Գերապայծառի շարքին տեղ գրաւած էին Մխիթարեան վարժարանի հիմնադիր բարերարներ Տէր եւ Տիկ. Յովհ. Տիարպէջերեան, Պարոնայք Մանուկ Շիրինեան եւ Փանոս Խօրնէճեան, ինչպէս եւ Աղգ. Կեդր. Վարչ. Խորհուրդի Ատենապետ Տիար Արմէն Պերկամալի եւ Տիկ. Պերկամալի, լուսաւորչական եւ կաթողիկէ հոգեւոր հայրեր եւ մամուլի ներկայացուցիչներ:

Կազմակերպիչ Յանձնախումբի կողմէ Պր. Փանոս Էօրնէքեան կարդաց հետեւեալ ուղերձը.

«Վարչութիւնս կը յայտնէ խորին շնորհակալութիւնը բոլոր անոնց, որոնք իրենց ներկայութեամբ պատուեցին մեր արժանաւոր հիւրը՝ Մխիթարեան Մխարանութեան Ընդհ. Արբանայրը:

«Ինչպէս ծանօթ է բոլորիդ, հացկերոյթիս հասոյթը պիտի յատկացուի Մխիթարեան երկրորդական վարժարանի շինութեան:

«Մօտ օրէն պիտի սկսի դպրոցին ետեւի մասի շինութիւնը, երեք յարկի վրայ, ուր պիտի ընդունուին 200 աշակերտ, 50ը՝ գիշերօթիկ:

«Համոզուած ենք, թէ ազգապահպանման միակ միջոցը դրպորոցն է, հետեւաբար նուիրական եւ սրբազան գործ մըն է օգնել անոր կառուցման:

«Ուրեմն յարգելի ներկաներ, մեր բաժակները բարձրացնենք կենացը մեր հիւրին եւ մեր հետապնդած նպատակին:

«Բարի ախորժակ եւ հաճելի ժամանց բոլորիդ:

Ներկաները յոտնկայս բաժակներ պարպեցին կենացը Արբանայր, որ օրհնեց սեղանը եւ քնթացք տուաւ հացկերոյթին:

Հրաւէրով եւ յաջորդաբար խօսեցան Պ. Պ. Վ. Գէորգեան, Ռ. Վարդանեան, Գուրգէն Մ. Վրդ. Թաշճեան, Արմէն Պերկամալի, օրուան խօսնակ Գ. Պոտոսեան, որոնք տարբեր անկիւններէ քննելով կրթական հարցը, շեշտեցին Հայ Դպրոցի փրկարար դերը: Եւ առաւելապէս հիացումով ու երախտագիտութեամբ դրուատեցին Մխիթարեան Մխարանութեան մատուցած կրթական եւ մշակութային բազմատեսակ ծառայութիւնները մեր ազգին: Այս առթիւ երկու խօսք ըսաւ նաեւ Պոլսոյ Մխիթարեան սաներէն Պ. Վարուժան Աճէմեան:

Այս մեծարանքէն յուզուած՝ վերջին խօսողն եղաւ Գերապայծառը, որ իր շնորհակալութիւնը յայտնեց Մխիթարեան վարժարանի հիմնադիրներուն, խօսողներուն եւ ներկաներուն:

Արբանայրը նոյնպէս անդրադարձաւ իրենց մատուցած ծառայութեանց՝ ի խնդիր հայ ազգի բարօրութեան եւ երջանկութեան: Իր օրհնութեամբ եւ մազթանքներով վերջացաւ այս եղբայրական հացկերոյթը:

Թող բարով դան մեր հիւրերը, նոր խօսք եւ նոր պատգամ բերելով այս հայրենակարօտ բազմութեանց:

ԳՆԱՀԱՏԱՆՔ ՄԵՐ ՄԱՍԻՆ

Տեսակցութեան մը ընթացքին, Գերապայծառ Ա. Վրդ. Ուլուխոնեան, Բնդհ. Արքայ Մխիթարեան Միաբանութեան, մեր աշխատակից Կ. Շահին-հանի յանձնած է հետեւեալ գրութիւնը, զոր կը հրատարակեմք հանդիմով :

“Պ.”

Մերեւի Արիներ,

Օգոստոս 4ին, կիրակի օրը, ժեծ հաճոյքով. ներկայ դանուեցայ ձեր մարդական խաղերուն, մօտէն տեսայ բոլոր յարմարութիւններով օժտուած ընդարձակ սքանչելի խաղադաշտ մը: Ինծի համար յայտնութիւն մըն էր եւ հպարտանալու առիթ մը տեսնել հեռուոր Պուէնոս Այրէսի մէջ, լաւ կազմակերպուած արիներու եւ արիանոյշներու խումբ մը:

Մարզանքը օգտակար է ո՛չ միայն Ֆիզիքական առողջութեան՝ այլ նաեւ բարոյական ուժերու համար, կը զօրացնէ կամքը, կը կերտէ նկարագրի, կ'ազնուացնէ հոգին: Միշտ ի զօրու է հռոմէական իմաստուն ասացուածքը. «Առողջ միտք, առողջ մարմնի մէջ»:

«Բարձրաձիւր, բարձրացո՛ւր» ահա ձեր Նշանաբանը: Բարձրացէ՛ք ուրեւ մըն սիրելի զաւակներս, ձեր նկարագրով, ձեր զգացումներով, ձեր նուիրումով, եւ ձեր կարգին բարձրացուցէք բոլոր անոնք, որ ձեզի հետ յարաբերութիւն, չիում ունին:

Մեր հինաւորց նաւասարդեան հանդէսներուն եւ խաղերուն շարունակողներն էք, ջանացէք խաղերուն հետ աւելել Հայրենիքի հոգին, կրակն ու սէրը: Նախանձանդիւր եղէք տուճային աւանդութիւններուն, հայ լեզուին, հայ պատմութեան, այս ուղղութեամբ հոյակապ դեր մը ունիք կատարելու հայապահպանութեան գործին մէջ:

Մարզանքը միջազգային է, ո՛չ կուտակցութիւն կը ճանչնայ եւ ո՛չ բաժանում, բոլորը մարդկութեանն է, բոլորը Ազգին, միակ տեղը ուր կրնան ամէնքը միանալ խաղող ու առողջ գետնի վրայ:

Բոլոր սրտով կ'օրհնեմ զձեզ եւ կը մաղթեմ որ ամէն տարի աճի ձեր թիւը աւելնան հնարաւորութիւնները եւ բովանդակ Պուէնոս Այրէսի խանդավառ երիտասարդութիւնը հաւաքուի ձեր դրօշին տակ եւ մարդական խաղեւուն հետ ստեղծուի համաեղբայրութեան կենսաւրախ մթնոլորտ մը:

Յարգանք ձեր առաջնորդներուն, ձեր վեթերան ընկերներուն, ձեր վարչութեան անդամներուն, որ անխոնջ ջանքերով, աննկուն կամքով, անսահման զոհողութեամբ յաղթելով մեծամեծ դժուարութեանց, հիմնեցին փառաւոր կազմակերպութիւն մը, ուր հայ երիտասարդութիւնը կրնայ ցուցադրել ազգային առաքինութիւնները եւ ձիրքերը:

Հ. ՄՐԱՊԻՈՆ Վ. ՌԻՈՒՀՈՇԵԱՆ
Բնդհ. Արքայ Մխիթարեան Միաբանութեան

ԳԵՐԱՊԱՅԾԱՌ ՆԱՅՐ. Ս. ՈՒԼՈՒՀՈՃԵԱՆ
Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԴԱՇՏԷՆ ՆԵՐՍ

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Վարչութիւնը, օգտուելով Վենետիկի Մխիթարեան Միա-
բանութեան Աբբաճօր ներկայութենէն, գեղեցիկ գաղափարը յղացած էր
պահ մը աւելի մօտէն վայելելու Գերապայծառ Հօր ներկայութիւնը, հրա-
ւերելով զինքը իր սեփական մարդադաշտին վրայ:

Գերապայծառ Հայրը Վարչութեան հրաւերին սիրով ընդառաջելով՝
Օգոստոս էի կիրակին կէսօրէ վերջ, ընկերակցութեամբ տեղւոյս Մխիթար-
եան վարժարանի տնօրէն Հայր Ս. Ֆէրաշեանի, Հայր Ն. Գարապաշեանի եւ
վարչական անդամներու, ժամանեց մարդադաշտը:

Առաջին առթիւ, այցելելէ վերջ դաշտի բոլոր խաղափայլերն ու բաժա-
նումները, ներկայ եղաւ ու գիտեց տեղի ունեցող գանազան մարդական խա-
ղերը. ապա Գերապայծառ Հայրը, որուն կը հետեւէր հոծ բազմութիւն մը,
պարաջնորդուեցաւ հիւրասրահ, ուր իրեն ի պատիւ սարքուած սեղանի մը
շուրջ տեղ դրաւեցին բոլորն ալ:

Վարչութեան ատենապետ, եղբ. Պ. Պարսամեան, բարի դալուտեան եւ
յաջողութեան մաղթանքներ յայտնելէ վերջ՝ առաջարկեց խմել մեր մեծ հիւ-
րին, եւ անոր ընկերացող անխոռնջ Վրդ. Ս. Ֆէրաշեանի կեանքը:

Եղբ. ատենապետի հակիրճ խօսքերէն վերջ՝ խօսք տրուեցաւ նաեւ եղբ.
Կ. Գալիկեանի, որ համառօտ կերպով պատկերք տուաւ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի կատա-
րած անցեցանքի եւ ներկայի գործունէութեան շուրջ: Ապա եղբ. Յ. Ստեփան-
եանեան իւրայայտուկ ոճով՝ վեր տաւ Մխիթարեաններու կատարած աղ-
գօղուտ գերը, աւելցնելով որ անոնք եղան ու կը մնան մշտական կանթեղը
հայ մշակոյթին:

Ի մէջ այլոց եղաւ զանազան գուարթախօսութիւններ, ուլլողուեցաւ հար-
ցումներ Գերապայծառ Հօր, որ, ամենայն պատրաստակամութեամբ, ժպի-
տը դէմքէն, կը գոհցնէր բոլորին:

Ժամանակը բաւական յոռաջացած էր, երբ սեղանապետ եղբ. Կ. Թ-
փալեանի հրաւերով, վեր բարձրացաւ օրուան մեր մեծ հիւրը Գերապայծառ
Հայր. Ս. Վրդ Ուլուհոճեան:

Ան խորապէս յուզուած այս խանդավառ ու հաճելի մթնոլորտէն, նախ
յայտնեց իր գոհունակութիւնը եւ շնորհակալութիւնները եւ ապա հայրաբար
բրաւ իր Թելադրութիւնները ներկայ եղող երիտասարդներու. սկսուտ եղ-
բայրներու. շեշտեց այն օգտաշատ գերը, որ կը կատարէ Հ.Մ.Ը.Մ.ը ամէ-
նուրեք, գաղաթնեաւ մէջ ազգապահպանման գետնի վրայ, եւ յարեց՝ Թէ
Մխիթարեան Հայրերը իրենց մշակոյթի վստահաններով եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ք իր
մարդադաշտերով ու երիտասարդական կուռ ցանցերով՝ պէտք է աշխատին
մէկ նպատակի համար՝ Հայը Հայ պահել, մինչեւ այն երջանիկ օրը, որ մեր
տարազիր հայ ժողովուրդը պիտի կարենայ երթալ ու ծուարել մե՛ծ Մասի-
սի, Այաա երկինքի տակ:

Գերապայծառ Հօր շինիչ խօսքերը վերջ գտաւ երկարատեւ ծափերու
մէջ: Ապա իր հայրական օրհնութիւններով փակեց բայս գեղեցիկ հանդիպու-
մը: Պ. Այրէսի Հ.Մ.Ը.Մ.Ի համար այս օրը, վառ եւ յիշատակելի պիտի
մնայ:

Պէտք է յիշել Թէ՛ այս սարքուած սեղանին սպասարկութիւնը պաա-
շածօրէն, կատարեցին մեր ընկերուհիները եւ սկսուտ եղբայրները:

Զ. ԱՆՄԱՀՈՒՆԻ

ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

Վերջապէս հասաւ իր ժամանումի թուականը, որ այդքան անհամբերութեամբ կը սպասէինք: Արամ Սաչատուրեան մեր մէջն է: Ան եկած է հոս դեկտեմբերու համար մի միայն իր ստեղծագործութիւնները: Արդէն սեղի ունեցած են իր երկու նուագահանդէսները, մէկը պիտական թատրոնի՝ իսկ միւսը Օփերայի ընդարձակ սրահին մէջ, ստեղծելով աննախընթաց ողբերգութիւն եւ խանդավառութիւն:

Հոյ ազգը իրականօրէն կարօտը կը գլխայ մեծ դաւակներուն՝ անոնցմով հպարտանալու եւ ուղեւորուելու: Քաղաքիս հայութիւնը առանց հասուածական խորութեան, մոռցած իր ներքին մանր վէճերն ու տարակարծութիւնները, արժանիօրէն պատուեց այս մեծ արուեստագէտը, ըլլալով ջերմ սիրոյ եւ գուրգուրանքի առարկայ:

Եթէ եղակի կոմիտասը եղաւ մեր ազգային երգողը, առաջինը եւ միակը, որ կըցաւ անդուզականօրէն զգալ, դանալունէլ եւ արտայայտիլ իր ցեղին ճայնը, որ դարբերով կորսուած էր մեր երկիրը արշաւազ այլազան ցեղերու խժամուժին մէջ, Սաչատուրեանը ահա առաջինն է իբրեւ համալիարհային հայ

երաժշտադէտ զէմբէ: Չկայ քաղաքակիրթ երկիր մը, որ ծանօթ ըլլայ իր ստեղծագործութեանց

Թէեւ ինքը կ'ըսէ թէ մշակոյթով բուս է բայց ծնունդով հայ. մենք կը խորհինք թէ աւելի ճիշտ պիտի ըլլար ըսել՝ մշակոյթով եւրոպացի, ինչ որ կ'ընդգրկէ նաեւ Թուրքիա: որովհետեւ մշակուած երաժշտութեան նորանոր ձգտումները չեն կրնար չհետաքրքրել լայնօրէն զարգացած արուեստագէտ մը: Ոմանք կ'ըսեն թէ իր նոխնական ստեղծագործութեանց մէջ նշմարելի է ուրիշ վարպետներու ազդեցութիւններ, եւ շորտախօսքէն կ'ուզեն նսեմացնել իր տաղանդը: Եթէ իսկապէս կան ազդեցութիւններ, մենք ոչինչ կը տեսնենք անբնական: Նոյնը պատահած է Մոսկուայի, Հայաստանի, Հայաստանի եւ Պէթրովիչինի, Մոսկուայի վերաբերմամբ, հետեւաբար, տպագրութիւն պիտի ըլլար քըննադատի մը կողմէ շարունակել Պէթրովիչինի մը Մոսկուայի ընդօրինակողը նկատել, հինգերորդ սինֆօնիան իմանալէ յետոյ: Նոյնը կը պատահէ նաեւ մեր հայ երաժշտագէտին: Իր վերջին տարիներու գործերուն մէջ ի զուր քէ փնտռել ուրիշ ազդեցութիւններ: Ան ունի իր յատկանշական գիծը, որ ցայտուն կերպով կը յայտնաբերէ յօրինողին անհատականութիւնը եւ բացառիկ ինքնատիպութիւնը: Մեզի համար իսկական ինչպատուրեանը կը գտնենք իր սինֆօնիաներով, իր երեք քննչերտներով – ջութակի, դաշնակի եւ թաւջութակի: Եւ կրնանք յայտնաբերել արտաքին վարանումի, որ այս վերջին տարիներուն չկայ երաժշտական գործ մը, որ ունեցած ըլլայ այն ջերմ ընդունելութիւնը, ինչպէս ունեցած են այս երեք քննչերտները, ըլլալ արուեստագէտներու թէ՛ երաժշտասէր հասարակութեան կողմէ: Եթէ նկատի չառնենք իր միւս բոլոր գործերը, այս երեքը բաւարար են որպէսզի ան իր փայլուն էջը ունենայ համաշխարհային երաժշտական պատմութեան մէջ:

Ինչպէս նկատելի է, ինչպատուրեան իր գործերով ցոյց տուաւ թէ դէմ չէ՛ եւ ո՛չ ալ կ'անգիտանայ բոլորովին այն նորութիւնները եւ ձգտումները, զորս շատերը կը գործածեն արդէ երաժշտութեան մէջ իրբեւ ձեւ, ոճ եւ արտայայտութեան միջոցներ: Սակայն ան պիտէ օգտուիլ անոնցմէ այն չափով, որքան կը պահանջէ իր գործը: Իր ոճը ըմբռնելի է, յստակ եւ հարուստ:

Իր խառնուածքով երաժշտագէտ մը չենք խորհիր, որ պիտի ուզէր քանի մը սնամէջ քննչատներու Հանելի թռնելու եւ որպէսզի իրեն նկատեն յառաջագէմ երաժշտագէտ, հետեւիլ «աթոնայիզմի», «սոստէլաֆօնիայի» եւ կամ ուրիշ անհանդուրեղի ձեւերու:

Միթէ ինչպատուրեանի պէս արուեստագէտի մը արտօնելի չէ՞ անտեսել Եւսեբիոսի մը եւ կամ Պերկի մը աշխատանոցի փորձերը, որոնք զինքը չեն հետաքրքրեր:

Միթէ նախապայման է, որ այսօրուան արուեստագէտը իր գործերով զգացնել տայ, թէ կ'ապրինք 1957ին, այսինքն թէ՛ ինչ որ հաճելի է, ինչ որ մեզի կը յուզէ եւ ինչ որ մեր հոգին կ'ազնուացնէ, պէտք է անտես առնել:

Տեղին է յիշել Պապինիի հետեւեալ մտածումը:—

«Յաճախ ամենախորունկ բաները ամենապարզերն են, եւ այդ պատճառով է որ ըմբռնելի են: Մարդկութիւնը պէտք ունի խառնակ բաներու, եթէ նոյն իսկ անիմաստ են»:

Բարեբախտաբար, մեր ինչպատուրեանը այդպիսի հասարակութիւն չունի: Իր բնական հակումը դէպի զգայնութիւն, պէտք է վերադրել իր երազկոտ հոգիին, որ իր ցեղային յատկանիւն է, մերթ սղօթբազան, բայց միշտ քնարերգական:

Մենք կրցանք նկատել պահեր (երկրորդ սինֆօնիա) իր ապրումներուն, ներքին պայքարներուն, վճառականութեան եւ յանդուգն ձգտումներուն, բայց միշտ քողարկուած իր բանաստեղծական շունչով եւ զգացումի խտութեամբ:

Կարծես թէ, իւրաքանչիւր շափը ըլլար վրձինի Հարուածներ, որոնք զիրար յաջորդելով, մեր երեւակայութեան կը պատկերանար թէ ինչպէս այս հսկայ գործը կը ստանար իր հաստատ, որոշ ու հոյակապ ձեւը:

Դաշնակի գլուխ գործոց ջոնչերտայով, մենք տեսանք թէ ինչ սքանչելի կերպով կարողացաւ հաշտեցնել մենակատարին եւ նուազախումբին երկախառնութիւնը, գոհացնելով մենակատարի արտափայլելուն արդար պահանջը, նկատի ունենալով յորինողի եւ յորինուածքի նոյնքան արդար իրաւունքները:

Սխալած չենք ըլլար, եթէ ըսենք որ իր գործերը հեղինակին Հարողատ սրտակերն է, հողիով մեծ, բնաւորութեամբ հեղ ու պարզ: Իր ներքին պոռթկումները, հոգեբանութիւնը, արամագրութիւնները, յոյզերը եւ միաժամանակ իր ողբերգութիւնը կրցած է երաժշտութեամբ արտայայտել, խօսեղնել տալով իւրաքանչիւր գործիչը, անոնց բանալով իր սրտի բոլոր ծալքերը: Ինչքան թագնուած ցաւեր եւ որքան ուրախալի յոյսեր մենք կը կռահենք իր ստեղծագործութեանց մէջ:

ՀԱՅԿ ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ

Ծ Ա Ն Ո Ւ Ց Ո Ւ Մ

Յունիս 7ին տեղի ունեցած Ընդհանուր Անդամական Ժողովին որոշման համաձայն, հետեւեալ ամսավարները ի գորու են: Անդամներ 15, Անդամուհիներ 10 եւ Թէնիսի յաւելեալ 10 փեսո:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Մ Ա Ր Ն Մ Ա Կ Ր Թ Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Պ Ա Տ Մ Ա Կ Ա Ն Ը

Հ Ի Ն Յ Ո Յ Ն Ե Ր Ը

Գրեց՝ ԵԱԻԱՐՇ ՔՐԻՍՏԵԱՆ

Անցեալ անգամ մարմնակրթութեան պատմականին առաջին մասը վերջացրնելէ առաջ տեսանք թէ մարմնական շարժումներու գաղափարը ամենահին ժամանակներու մէջ անգամ զոյութիւն ունէր, ու ըսինք թէ եթէ կ'ուզենք մարմնակրթութեան մասին ճշգրիտ եւ համոզումներու իբր հետեւանք ստեղծուած կանոնաւոր մարզանքի մը հանդիպիլ, հարկաւոր է վերադառնալ դէպի հին Յոյները եւ իրենց երկիրը՝ ուր մարմնական գեղեցկութիւնը եւ ուժը շատ նկատելի եւ գնահատելի յատկութիւններ եւ առաւելութիւններ էին:

Շատ մը ազգեր եկած ու դացած են, բայց այդ այլեւս պատմութեան պատկանող ազգերը իրենց բարբերէն, իրենց սովորութիւններէն մաս մը մեզի թողած են իբր յիշատակ եւ իրենց վրայ խորհիլ տալու ստիպող միջոցներ եւ առիթներ. բայց այդ ազգերէն հաս մը միայն Ֆիզիքական կրթութիւնը մտաւորական կրթութեան պէս անհրաժեշտօրէն նկատելի հարց մը ըրաւ ու անով դրողեցաւ:

Յոյները Ֆիզիքական կրթութեան մեծ կարեւորութիւն կուտային, ոչ միայն փիլիսոփայօրէն հաւատալնուն համար թէ մարդկային կրօնին ձեւը բարեփոխելը նուիրական պարտականութիւն մըն է, այլ եւ համոզուած էին թէ զօրաւոր ու գեղեցիկ մարմին մը ունենալը բախտ մըն է, ու այդ մարմինին հպարտ տէրը արժանի է ամէն պատիւի ու յարգանքի:

Յարգանքի առարկայ ըլլալու, փառքի ու պատիւի տիրանալու գաղափարը ընականաբար մեծ դեր խաղացած է Ֆիզիքական կրթութեան շատ մեծ կարեւորութիւն ստանալուն, ու Յոյները իրենց ունեցած առաւելութիւններով միասին չէին կրնար անմասն մնալ այդ մարդկային ունակութենէն, որպիսին է փառասիրութիւնը: Երբ Ֆիզիքական կրթութեամբ գեղեցիկ մարմիններու կազմուեցան, հանրութիւնը ի նշան համակրութեան եւ ի պատիւ այդ գեղեցիկ մարմիններու տէրերուն արձաններ կանգնեց, մասնաւոր տանական օրեր սահմանեց, ու զանոնք աստուածներու կարգը դասեց:

Աստիճանաբար անհատական Ֆիզիքական կրթութեանը աւելի լայն շրջանակներու մէջ մուտ գտնելով, պատճառ եղաւ որ հանրային մարզարտներ հաստատուին, որով Ֆիզիքական կրթութիւնը ընդհանուր եւ ազգային դոյն մը առաւ:

Ըլլայ Ֆիզիքական, ըլլայ մտաւորական կրթութեան մէջ, երբ մասնակցողները մէկէ աւելի են, ընական է առաջին ելլելու փափաքը, եռանդը ու գաղափարը շուտով կը հասնի, ու ճիշդ այս բանը պատահեցաւ հին Յոյներուն՝ որոնք ամէն օր պատահած ու թերեւս աննկատելի մտալու հատապարտուած մրցումներուն աւելի ընդհանուր հանգամանք մը տալու զամար, հաստատեցին Ոլիմպիական խաղերը:

Ինական է թէ սկիզբները Յոյներուն Ֆիզիքական շարժումներու մասին ունեցած գաղափարը մեծադոյն մասամբ հիմնուած էր տեսնելով նոյնը ընդուն, այսինքն մեքենականօրէն նմանելուն մէջ, բայց հետզհետէ Յոյները իբր գերազանցօրէն դիտող ու տեսող ազգ, Ֆիզիքական փորձերուն առումը հիանալի արդիւնքները տեսնելով, այդ տարբեր տեսակ արդիւնքները տարբեր տեսակ արդիւնքները տարբեր խումբ փորձերու իբր՝ հետեւանք նկատեցին:

բեր խումբ փորձերու իբր հետեւանք նկատեցին, ու տակաւին մեծագոյն մասամբ անծանօթ մնացած բնութեան ներկայացութիւններ հանելով հիմը գրին բժշկական մարմնամարզութեան:

Կային սակայն ուրիշ կարեւոր պատճառներ եւս՝ որոնք ոչ նուազ նպատեցին Ֆիզիքական կրթութեան աւագ կարեւորութիւն ստանալուն. այլեւս շատ ծանօթ ճամարութիւն մըն է թէ պէտքը խորհիլ կուտար ու Ֆիզիքական կրթութիւն նկատելով զպացուած պէտքի մը իբր բաւարարութիւն խորհուած ու ձեռք անուած միջոց մը, պիտի տեսնենք թէ բացի գեղեցկագիտական կամ գեղարուեստական ու կրթական պատճառներէ, զինուորական տեսակէտն ալ իր որոշ չափը ունէր Ֆիզիքական կրթութեան մեծ կարեւորութիւն ստանալուն մէջ:

Այսօր ամէն մարդ գիտէ թէ այն շրջանին երբ տակաւին քաղաքակրթութիւնը ու իր շնորհիւ յառաջ եկած գիտութիւնները իրենց օժանդակութիւնը չէին ընծայած մարդաստանական կատարելագործուալ զէնքեր շինելու, ճակատամարտերու մէջ յաղթութիւնը կը մնար այն կողմին, որուն զինուորները ր աւելի զօրաւոր, աւելի ճարպիկ ու աւելի չարքաւ չէին, որովհետեւ ճակատամարտները կը մղուէին կուրծք կուրծքի, որով եւ մարդիկ ստիպուած էին զօրաւոր մարմին մը ունենալ լոկ չսպաննուելու համար:

Ներկայ պատերազմներու մէջ հեռաւորութիւնները այնքան կարեւորութիւն չունին, որովհետեւ զինուորներուն կուրծքի կուռիլը շատ հազուադէպ է ու յաղթութիւնը կը մնայ այն կողմին, որ աւելի նպաստաւոր ռազմական գիրքեր, կատարելագործեալ զէնքեր ու կուռելու կամք ունի, ու ահագին հեռաւորութենէ մը Ֆիզիքական օրկանի մը կողմէ արձակուած ապուշ գընդակ մը կրնայ շատ զօրաւոր հակառակորդ մը զգետնել:

Ռուսեւեմփոնական Պատերազմին կուրծք կուրծքի միտուած կռիւներուն մէջ ձափոնցիք միշտ յաղթող ելան, որովհետեւ շատ ճարպիկ էին ու կուռելու մասնաւոր դրութեան մը՝ ժիռ ժիքտալ քաջածանօթ էին:

Համոզելու համար թէ Ֆիզիքական կրթութիւնը իր գոյութեան մէկ մասնն ալ զինուորական պատճառներու կը պարտի, յիշենք Քրիստոսէ 371 տարի առաջ Թէպացոց ու Սպարտացոց միջեւ մղուած ճակատամարտին մէջ Թէպացիներուն յաղթանակը, զոր Պլուտարգոս այս վերջիններուն ըմբշամարտութեան մէջ ունեցած գերազանցութեան կը վերապէրէ:

Գիտենք թէ Յունաստան բաղձաթիւ փոքր ազգութիւններէ բաղկացած էր, որոնք իրարմէ կը գանաղանուէին իրենց լեզուական տարբերութիւններով ու բարբերով, իրենց գաղափարներով ու այդ գաղափարներուն իրազօրծման համար գործադրութեան դրուած միջոցներով, ու վերջապէս իրենց անմիաբան ոգւով, բայց մարմնակրթութեան տեսակէտով գմեղ ամենէն աւելի շահագրգռող ցեղերը Աթենացիք եւ Սպարտացիք են, որովհետեւ մարմնակրթութեան մասին իրենց կարծիքները տարբեր համոզումներու վրայ հիմնած ըլլալով, բնական էր թէ տարբեր կէտերէ մեկնէին, տարբեր միջոցներով ընթանային ու տարբեր արդիւնքներու հասնէին. ու հեռզհետէ այդ տարբերութիւնները այնքան մեծցան որ այլեւս անկարելի եղաւ ռուէ հմանութիւն մը փնտռել երկուքին միջեւ:

Սպարտացիք հիմնեցին Սպարտակ դպրոցը, իսկ Աթենացիք Աթենական դպրոցը. առաջիններուն նշանաբանն էր մարմինը ամէն բանէ առաջ, իսկ Աթենացոց նշանաբանն էր մարմինը ու միտքը իրարու հաւասար, ու նոյնիսկ նախապատուութիւնը իմացականութեան ու մտքին տալ, առանց սակայն մարմինը արհամարհելու, անտեսելու:

ՀԱՅՎԱԿԱՆ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱՆՈՐ ՀԱՄԱՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՎԵՐԱՄՇԱԿՈՒՄԸ

Մօտ 19րդ ամիսներ առաջ Պոսթոնի մէջ կազմակերպուեցաւ Հայագիտարկան Ուսումնասիրութիւններու եւ հետազոտութիւններու Ազգային Միութիւն վր: Անիկա նպատակ ունի ոչ միայն հաստատել հայագիտական Ամպիոն մը Հարվըրտ Համալսարանի մէջ, այլևս նուիրուիլ կազմակերպուած մշակութաթային աշխատանքներու ամէն կարելի միջոցներով: Այս միութիւնը, առդէն կը բաղկանայ մօտ ինը հարիւր անդամներէ: Ասոր միացած են համալսարանականներ, մասնադէտներ, ուսուցիչներ եւ ուսուցչապետներ, ատեւարականներ, խանութպաններ, արկիւններ եւ օրիորդներ: Անիկա ստեղծեց անսովոր խանդավառութիւն՝ մանաւանդ նոր սերունդին մէջ:

Այս Միութեան նպատակակէտն է անդրերէն լեզուով միջազգայնացնել հայ մտքեւնագրութեան թանկարժէք ազբիւրնեց եւ անոնց պարունակած քաղաքակրթութեան ոգին: Այս ծրագիրը իրագործելու համար հարկաւոր է մտքերէ հարիւր հազար տղարի ֆոնտ մը հայագիտական ամպիոնը տեսակնացնել օժտելու նիւթական անկախութեամբ: Այդ հիմնադրամը անձեռնմխելի է: Անոր եկամուտը պիտի գործածուի ամպիոնի ձախցերուն համար: Ամպիոնի վարիչը պիտի ըլլայ միջազգային համրաւի տէր ուսուցչապետ մը: Անիկա պիտի ղեկավարէ հայագիտական աշխատանքները հասարկելով իր շուրջ կարող ուժեր եւ ուսանողներ: Անոնցմէ պիտի պատրաստուին վաղուան հայ եւ օտառ հայագէտները՝ կօչում ունենալով հասարակելու հայագիտական կեդրոններ ուրիշ համալսարաններու մէջ: Այս հարցերը լուրջ կերպով նկատի առնուելու են բոլոր հայ կազմակերպութիւններու եւ անհատներու կողմէն:

Վերեւի յիշատակուած դուամբը, գիտելով զանազան անկիւններէն, դուցէ նկատուի աստակ աւելի արդիւնաւորելու մեր ներկայ իրականութեան պատահաններու տեսակէտները: Սակայն եւ այնպէս ի մտի անենալու ենք որ կրտսունեւհինգ տարիներէ ի վեր Հայ Բարեգործական Միութիւնը, Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը, Հայ Օգնութեան Միութիւնը, Քաղիֆոնիայի Հայ Կրթական Միութիւնը, Հայ Աւետարանչական Ընկերակցութիւնները, Ամերիկահայ Կաթոլիկ Համայնքը, զանազան հայրենակիցներու ուսումնասիրացնորը, Ռամկավար Կուսակցութիւնը, եւ բնհատ սեփարատներու եւայլն, գրամ հասարեցին եւ զրկեցին Միւրիոք, Լիբանանի, Յունաստանի սևասնոցութեան զատարարակութեան համար: Իսցց թերացանք մեր սերունդին համար համանման զոհողութիւններ կատարելու: Ո՛ր մեր Միութիւնը եւ ո՛չ ոք զանազան նոց շարժումներ այս զոհողութիւնները խաչածեւելու համար չէ ո՞ր հրապարակ եկած են, այլ զանոնք տեւականացնելու համար:

Մենք կը խորհիլնք առանց վերապահութեան թէ՛ թէեւ Ամերիկահայը ցարդ տուած է իր գրամը միւս զաղաթներուն, ըսցց այժմ հարկաւոր է տայ անոնց՝ նաեւ մտքի եւ հոգիի գանձեր: Սակայն թաց ընելու համար հարկաւոր է ոգ նախ ինքը տիրանայ այդ դանձրութեւ ըրարձրագոյն բնոյթին՝ վերամշակելով իր հնամենի ժառանգները իր միջավայրի համալսարանական զվանշնները զոհացնելով: Այդ իսկ պատճառաւ հարկաւոր է մէկէ աւելի հայագիտական կեդրոններու ղեկուն գործունէութիւններու մթնոլորտի մը ստեղծումը յարմարագոյն համալսարաններու սկսկեմական հնոցներուն մէջ: Այսպիսի հնոց մը կարելի է համարել Հարվըրտ Համալսարանը: Հայ սերունդը աներկայիլի կերպով պիտի ծանօթանաք եւ համողուի երբ հայ ժառանգներու ուսուցմանիւնները զբաղող հրապարակութիւնները լոյս տեսնեն Հարվըրտ Հա-

ժայտարանէն եւ անոր նման հաստատութիւններէն: Անցեալի մէջ փորձեր կատարուած են անհատական ֆանքերով եւ զանազան Միութիւններու միջոցաւ: Այս ֆանքերը անյաջող են եղած գոհացնելու միջավայրի պահանջած կշիռը: Անհրաժեշտ է որ խուսափինք այսպիսի միջակ եւ անգոհացուցիչ փորձերու համար աշխատանք եւ դրամ վատնելէ: Այսպիսի անյաջողութիւններ նոր սերունդը քաջալերելէ առաջ կը յուսահատեցնեն եւ կը հեռացնեն մեր ծոցէն: Հայ պատանին հայկական ժառանգներով օժտուելու համար իր բնիկ՝ ամբրիկեան միջավայրի պահանջած չափանիշերը գոհացնող միջոցներու պորձադրութիւնը անհրաժեշտ եւ անխուսափելի է: Ասիկա հոգեբանական պահանջք մըն է որ վնասակար հետեւանք կ'ունենայ երբ գոհացում չտրուելի:

Հումալայարանական Ուսումնասիրութեանց
Կազմակերպութիւնը եւ անոնց Նիւթակամ Հոգածութիւնը

Հարվըրտ Համալայարանի Ամպիոնի կազմակերպութեան համար հարկաւոր եղած դումարը բարեբեր հուշտ մըն է որ կը ցանուի բերրի հողի մը մէջ ապագային բաղմնաբերական անգամներ հունձքեր քաղելու տեսակէտէն: Ներկայիս ըստ Համալայարանները հարկադրաբար ստանալու են նիւթական աշակցութիւն արտաքին աղբիւրներէ՝ նոր ծրագրիներ մշակելու համար: Այսինքն, որեւէ նոր ծրագիր որ արժանի է ուսումնասիրութեան եւ որ յաւելում մըն է Համալայարանի հիմնական դասաւանդութեանց վրայ պէտք ունի անկախ նիւթական միջոցներու: Համալայարանի դանձր անբաւարար է հողաբար ըլլալու այն ծրագրիներուն, որ դասաւանդութեանց բրօզրամէն դուրս են: Այս ծրագրիները կը մշակուին մասնաւոր հետադասական խումբերու կողմէ որ մասնագիտական պատրաստութիւն ունին եւ իրենց ծախքերը կը գոհացուի զանազան բարեսիրական, պետական, անհատական աղբիւրներէ եւ հանրային նուիրատուութիւններէ: Հոս պէտք է շեշտել, որ Հարվըրտ Համալայարանը մօտաւորապէս յոյնքան գումար մը պիտի յատկացնէ, որով վեց հարիւր հազարի չափ գումար մը պիտի ծառայէ ամպիոնին: Օրինակի համար, ամէն տարի մողովուրդի մէջ հանգանակութիւններ կ'ըլլան Բօլիոյի, Քէնըրի, Թոքսիտի եւ ուրիշ հիւանդութեանց ուսումնասիրութիւնները համալայարաններու մէջ ապահովելու համար: Ծորտ, Ռաքֆէլըր, Մէյսի, Գամբլֆէլթ, Մարքըլ նուիրատու հաստատութիւնները բազմամիլիոն տոլարի Փոնտեր ունին, որոնց եկամուտը տարուէ տարի կը բաշխուի զանազան ուսումնասիրութեանց համար: Հարիւրաւոր միլիոններ կը հաւաքուին եւ կը յատկացուին ամէն տարի այս նպատակներու համար:

Հայազիտական ուսումնասիրութեանց եւ դաստիարակութեան համար հարկաւոր գումարը հետեւաբար անհրաժեշտ է որ համալայարանի միջոցներէն դուրս աղբիւրէ մը հայթայթուի: Ներկայ պայմաններու տակ սկզբնական նուիրատուութիւններ, Հայեր եւ Հայ Միութիւններ կրնան ըլլալ: Ոչ Յոյն, բլ, ոչ Հրեաները, ոչ Գերմանացին յարմար աղբիւր են այս գործի նիւթականը ապահովելու: Անիկա մեր միջոցներով ըլլալու է: Եթէ այսօր Պոսթոնի կամ Նիւ Եորքի եւ կամ Տիթթոյթի պէս հայաշատ կեդրոններէն իւրաքանչիւրը կարենան հայթայթել իր ծոցէն հայերէնի ուսումնասիրութեան հարիւրի մօտ հայ ուսանողներ այն ատեն այս քաղաքներու համալայարանները կարող պիտի ըլլային կազմակերպել հայերէնի եւ հայ պատմութեան դասաւանդութեանց բաժին մը կարող եւ տեւական ուսուցչական կազմով: Ասիկա կրնար ծառայել իբրիւ կործիչ մշակելու նաեւ ծրագրիներ հայազիտական ուսումնասիրութիւնների կատարելու: Այս պայմաններու տակ այսքան մեծ գու-

մարի մը հանգանակութեան հարց չէր ստեղծուեր: Բայց քանի որ ներկայիս այսօրն թիւով ուսանողներ գոյութիւն չունին մենք ստիպուած կ'ըլլանք կազմակերպել հայազիտական ամպիոններ մասնաւոր հանգանակութեամբ եւ զուգէ այլ միջոցաւ իրանդավառել հայ նոր սերունդը դարձանելու անցեալի թիրացումէն ստեղծուած մտահոգութիւնը: Երբ հայազիտական ամպիոն մը հիմնուի, անոր ուսուցչապետի ղեկավարութեամբ կարելի պիտի ըլլայ նուէրներ ստանալ ամերիկեան զանազան հաստատութիւններէ հայազիտական ուսումնասիրութիւններու նպատակաւ ներկայացուած կոյս ծրագրերը մշակելու համար: Երբ ծրագիր մը ներկայացուի որ Միջին Արեւելքի ազգերու մշակութիւն բաղդատական պատմութիւնը պիտի ուսումնասիրուի գործածելով գրչաւորարար հայ մատենագրական ցարդ անգործածելի մնացած աղբիւրները, ստացուած նուէրը պիտի գործածուի քուտ այդ նպատակով:

Այսպիսի ուսումնասիրութեան ընթացքին հայ համալսարանական ուսանողները պիտի պատրաստուին ըստ միջավայրի տիպընթիւն եւ անոր չափանիշերը գահացնելով: Այսպիսի ուսումնասիրութիւններ պիտի հրատարակուին միջազգայնորէն ճանչցուած մասնագիտական հանդէսներու մէջ, համարաբանի մասնագէտներու քննութենէն, յանձնարարութիւններէն եւ վաւերացումէն յետոյ: Այսպիսի հրատարակութիւններ կը ծառայեն իբրեւ աղբիւրներ պատրաստելու դասագիրքեր եւ հանրագիտակներ: Մեր մատենագրական աղբիւրներու գանձերը համաժողովայնացնելու տեսակէտէն ոչ մէկ ուրիշ մեթոտ կ'ընայ այսօրն արդիւնաւոր ըլլալ: Հայ ապագայ սերունդներու աշխարհայեցողի կաղապարման համար այսպիսի աղբիւրները մեծ դեր ունին կատարելիք: Վաղուան սփիւռքի նոր մտաւորական սերունդը չի կրնար գոտատ հայկական միջավայրի արտագրութիւնը ըլլալ, այլ միջազգային աշխարհայեցողով անհատներ՝ կաղապարուած նաեւ հայկական ժառանգներու հարազատ տարբերով: Այս հիմնական բարեշրջման իւզագիրքը մեր վրայ կը ծանրանայ:

Ինչո՞ւ Ընտրուեցաւ Հարվըրտ Համալսարանը
Առաջին Հայագիտական Ամպիոնը Հաստատելու Համար

Հայազիտական Միութիւնը ծագում առաւ Պոսթոնի եւ իր շրջակայքի մէջ ապրող եւ գործող նախանձախնդիր հայերու կողմէ: Այս շարժման խթան հանդիսացան Հարվըրտ Համալսարանի ուսուցչապետներ՝ զլլաւորարար երկտասարդ ուսուցչապետ եւ բազմաթիւ լեզուներու հմուտ եւ Միջին Արեւելքի պատմութեան եւ մշակոյթի մասնագէտ փրոֆ. Յրայը: Անիկա սկիզբէն այս շարժման թեւ եւ թիկունք հանդիսացած է եւ հայազիտական Միութեան ղեկավար Խորհուրդի տասնեւհինգ անդամներու մէջ միակ Ամերիկացին է: Անիկա պատրաստուած է Հարվըրտ Համալսարանի հայագէտ փրոֆ. Պլէքի շունջին տակ: Այս համալսարանի մէջ գոյութիւն ունեցած է բազմաթիւ տարիներէ ի վեր հայազիտական ուսումնասիրութեանց զգալի մթնոլորտ մը թէեւ զուրկ մեր շօշափած հեռանկարներու տեսակէտէն հարկաւոր միջոցներէ: Հարվըրտ Համալսարանի մէջ մենք ունինք Բիւզանդական եւ Հայկական Արուեստի նուիրուած հեղինակաւոր եւ շնորհալի ուսուցչապետ Օրիորդ Սիբարբի Տէր Ներսէսեանը: Հարվըրտ Համալսարանը մեծ հայ դիրքերու աջակցութեամբ շարժմանը: Հարվըրտ Համալսարանի մէջ արդէն գոյութիւն ունի Միջին Արեւելքի պատմութեան, մշակոյթի, լեզուարանութեան ուսումնասիրութեանց նուիրուած ուսուցիչ եւ ուսուցչապետներ: Այսպիսի գործոն եւ միջազգային համալսարանական շրջանակէ մը կողքին պիտի հիմնուի հայազիտական ամպիոնը: Տարակոյս չիկայ որ հայազիտական ուսումնասիր-

արհուլթեան Երազիրները մեծապէս պիտի օգտուին այս ոյժերէն եւ ամպրոնի ուժերը պիտի եղբայրն ուղղամիտ եւ հարազատ կերպով ներկայացնելու հայ-հաւան արհիւրները Միւս բաժիններու հրատարակութեանց մէջ: Այսպիսի միջոցորոտի մը մէջ պատրաստուած հայ եւ օտար զինուորականներ պիտի Երթան հաստատելու նման կեդրոններ ուրիշ համայնարաններու մէջ: Այս հեռանկա-րը հրապ քր ղ՛, այլ արդար ահնկալութիւն: Իմ մօտ Երեւան տարուան հա-րայտարանական արդիւնները իրաւունք կուտայ ինծի այս եզրակա-յութեան հասնելու եւ այս անյետաձգելի յանձնարարութիւնը ընելու:

Հայ Բարեգործական Միութիւնը եւ Հայագիտական Միութեան Գործունէութիւններու Առաջադրած Փոխ-Յարաբերութիւնները

1952-ին, մշակութային հարցերու շուրջ դասախօսութիւն մը տուի Հայ Բարեգործական Միութեան Նիւ Եորքի մէջ գումարուած ասորիկան Ընդհա-նուր Անդամական Ժողովին: Այս դասախօսութեան ընթացքին շեշտեցի Ամե-րիկահայ տարբերակիչ հայեցի դատարարականութեան ի խնդիր կարգ մը հար-ցեր, հոն առաջարկեցի պատրաստել անգլերէն լեզուով:

- 2.- Առանձին վարք եւ ճկարագիր Հայոց, 3.- Հայոց ժողովուրդի Գաղա-տելիքական Պատմութիւնը, 3.- Հայ Համրագիտարանը մը ծանկատ ժառանգով, 4.- Այս Գաղացներու վերակազմութիւնը ի խնդիր ինքնապահպանման, և 5.- Հայ Մշակութան շարժումի մը կազմակերպութեան անհրաժեշտութիւ-նը իրեն յենակէտ դպրոցներու:

Մենք վր ջորհօտարեանք Միութիւնը, որ 1955-ի ամառուան Պատգամաւո-րութեան Ժողովին մէջ արդած էր իր գործունէութեան յիտուն տարուան Յո-րեւանը արժանի եւ Կոտայիկ այս տարիւ կէս միջին տարար հոնպատակութիւն մը յատկացնելու Ամերիկահայ Մշակութային Գաղացական եւ հրատարակչա-կան գործերու:

Ներկայիս ուրեմն ղոտութիւն աւելն հայագիտական Միութեան 300-000 տուարի եւ Բարեգործական Միութեան 500-000 տուարի հանգանակութեան քուժարներ: Պարզ մը հարցեր հոս բացատրութեան կը կարօտին Մենք կը Դախանք ԴաւաձեւուՄենքէ, չէզբացումներէ եւ ոյժերու սպառումէ: Պատ-ճատ չիտյ որ այս Կրկու ոյժերը եւ նաեւ զանազան ոյժեր շհամադրուին իրրեւ գիրար Դրացնող՛ եւ ներդաշնակօրէն գործող աղաղակներ: Եթէ այս ահնկալու-թիւնը մարմնանայ, ցանկացուած ընդհանուր համագործակցութեան ամուր Հիմքը դրուած կ'ըլլայ: Այսպիսի հեռատես ներդաշնակ գործունէութիւններ շուտով պիտի դարձնեն մեր եկեղեցական, մշակութային եւ դաղուժային ուրիշ ամբութեան պատարարուած փորձերը:

Արդիւնաւորութեան սեակէտէն Հայ Բարեգործական Միութիւնը իր կոշման արժանի անուրանալի ծառայութիւն մը մատուցած կ'ըլլայ եթէ Հա-յագիտական Միութեան Հրվրբո Համալսարանի ամպրոնի Փոնտին մի չլիսա-ւոր մար նուրէ: Այդ միջոցա անիկա Հիմքը դրած կ'ըլլայ հետագայ դպրո ցական եւ մշակութային գործերու յաղուութեան համար հարկուոր դասա-ղիքերու ղպատրաստութեան ըստ ամերիկեան ըստագոյն ըմբռնողութեան եւ մեթոտներու: Անիկա նաեւ պիտի կրնայ պատրաստել հեռատեսութեամբ այս-պիսի միջավայրի մը մէջ իւր սփիւռքի բաղմաթիւ դպրոցներուն Գամար ձեռն-հաս ուսուցիչներ: Հայ դպրոցներու համար հայկական աշխարհայեացքի տէր Բողոջ դաստարակութեամբ պատրաստուած ուսուցիչները անհրաժեշտ են մեր ապագայի՛ եւ ինքնապահպանման տեսակէտէն:

ՊՕԶԱՅԻ ԽԱՂԸ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ՄԱՐԶԱԴԱՇՏԻՆ ՄԷՋ

Ներկայիս պօռայի խաղը Հ.Մ.Ը.Մ.ականներու ամենէն նախընտրած խաղերէն է: Մօտաւորապէս եօթանասուն վեթերան անդամներ, դրեթէ ամէն վերակին, կը հաւաքուին պօռայի խաղարանը, սպասելով խաղալու կարգին:

Այս խաղը թէպէտ իտալական ծագում ունի, սակայն մեր տղաքը հայացուցած են զայն. իրենց կատակներով ու երգերով:

Պտղացողները առաւելապէս ընտանիքի տէր մարդիկ են, որոնք ամէն կիրակի դաշտը կը բերեն իրենց փոքրիկները, որպէսզի զանոնք վարժեցնեն Հ.Մ.Ը.Մ.ի շրջանակին: Փոքրիկներէն ոմանք արդէն զայլիկներ դարձած եւս արիւններ՝ սկստուտներ ու աւելի մեծերը թէնիսի, պասաքէթպօլի, եւ այլ խաղերու կը հետեւին: Այսպէսով, պօռայ խաղացողները, Գասաճը կը նպաստեն հայապահպանման:

Այս տարի, Մայիսին, երբ մեր պատուական հիւրերը - Վրացեան - Ճորճ Մարտիկեան - այցելեցին մեր մարզադաշտը, դիտելէ ետք մեր սկստուտներու օգտաբերիկներու տողանցքը, զիտեցին նաեւ մեր խաղերը մեծ խանդավառութեամբ: Երբ Ճորճ Մարտիկեանի հարցուցինք թէ՞ այս խաղը Հիւսիսային Ամերիկա ալ կը խաղացուի, Մարտիկեան պահ մը լուռ կեցաւ ու ապա մտախօսով պատասխանեց. - Ըմբէր Ամերիկեան ալ կը խաղայ այս խաղը, քայց ոչ հայերը, այլ փաստացիները: Սակայն ուշադրութիւնս դրաւոյր այն է, որ մեզի օգէտ տարէք Հ.Մ.Ը.Մ.ականները քեզ իր շարունակեան մարզական փաղերը. շատ գնահատելի է ասիկա. բարի օրինակ է փոքրիկներուն համար: Իսկ Վրացեանը, այս շատ ցոյցած էր, անոյշ ժափտով հասաւտեց Մարտիկեանի քսածը:

Փառով մեր գործունէութեան, պիտի լսենք, որ այս տարի Մայիս 25ին սկսան արչայի Անհատական ներքին տնտեսական մրցումները, մեծ խանդավառութեամբ: Մրցատեղին մասնակցեցան 24 անձեր: Ախոյեանին պիտի տրուի բաժնակ մը որ պիտի կոչուի «Միջազգային Բաժակ», ի յիշատակ մեր հանդուցեալ փաղերակար Արշակ Միթրաբեանի: Դեռ մրցումները չեն տարւած, սակայն դադարաբար մը տալու համար՝ կարելի է ներկայացնել հետեւեալ արդիւնքները: Առաջին փոփոխ կը գտնուին Օննիկ Յաչերեան, Գասաճը Երեմեան, Յովհ. Փախազեան, Խորէն Ահարոնեան, Գասաճը Գասաճը եւ Թէվրիբեան Եղբ. Սարգսի մրցումներուն նոր ուժեր մէջտեղ եկան այս տարի:

Մտա արէն պիտի սկսի պոչպերու մրցումը: Եւ այս անիւնք որ աւելի մեծ թիւով մրցողներ պիտի տրամադրուին: Վերջնական արդիւնքը պիտի յայտնենք:

Զ. ՄԱՐԱՇԷՆ

Ուրեմն մեր այժմուր համալիրութիւնը՝ հետադարձ ընդհանուր ծրարքի մը շուրջ, Մեր կարեւորագոյն ծրարքներէն մէկը պէտք է ըլլայ, Հայապատկան Միութեան զօրացումը եւ ամբար եւ անոր միջոցաւ հայապատկան ամպիրներու հաստատումը բաղձազան օգտակարութիւններ ունենալու ասհմանում են: Այս ոչ միայն Հայ անհատներու, այլ եւ նաեւ մեծ ու պոչպերի միութեաններու կողմէն նկատի առնուելու անյետաձգելի հարցեր են, եթէ կ'ուզենք մեր դիրքը զօրացնել եւ պահել միջազգային հոտանքներու թատերաբեմին վրայ: Մեր թաղուն եւ ցարդ անշարժութեան դատապարտուած ոչներուն ամբարջական գործածութիւնը կը հարկադրեն մեզի վերոյիշեալ պահանջները:

Ս Կ Ա Ո Ւ Տ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ը

ՍՐԿՈՐԴ ԿԱՐԳԻ ՍԿԱՌԻՏԸ

Նորընծայ սկառու մը իր օրինական քննութիւնը գոհացուցիչ կերպով անցնելէն եւ սկառուական երդումը կատարելէն յետոյ, կ'արտօմուի իր համազգեստին ձախ թւին վրայ կրելու նորընծայի զարդանիշը։ Նմանապէս կրնայ իր առօրեայ հազուախին լամբակին վրայ գործածել նոյնին մեազուկայ նմոյշը։

Նորընծան իրական սկառու կը ճանչցուի երբ մուտք կը գործէ երկրորդ կարգի պայմաններէն ներս, քանզի մինչեւ այն ատեն պատանիին ստացած սկառուական կրթութիւնը պարզ եւ կաշնպարուած բնոյթ մը ունի, եւ առիթ չէ ներկայացած իր անհատական ձեռներէցութիւնը եւ կորովը ցոյց տալու։ Նորընծայի պայմանները կարելի է ըսել նախակրթարանի պայմաններ են, որոնց մէջ նորեկ պատանին սկառուական երդումով եւ օրէնքով կը թրծուի եւ որոշ շրջանէ մը յետոյ կը մտնէ երկրորդ կարգի սեմէն ներս, ուր աւելի ընդարձակ կորով եւ հմտութիւն պահանջող ասպարէզ մը կը բացուի անոր առջեւ։

Երկրորդ կարգի պայմանները այնպէս մը դասաւորուած են, որ տղուն առիթ կը տրուի անոնց միջոցաւ զարգացնելու յատկութիւններ՝ որոնք կենսական նշանակութիւն ունին մեր կեանքի գնացքին հետ։ մինչդեռ նորընծայի գիտելիքներուն մէջ անոնք կը պակաս կը։

Ձննելու, ճարպիկ եւ ձեռներէց ըլլալու խնայասիրութեան եւ կեանքի պայմաններուն համակերպելու ընդունակութիւնները առաւել չափով կը զարգանան երկրորդ կարգի սկառուի պայմաններուն միջոցաւ։ Իսկ այս առաւելութիւններէն անհամեմատ կ'օգտուին նորընծան, երբ իր սկառուի նախնական գիտելիքները ոչ թէ հարեանցի եւ թուրքաբանի սորված է, այլ անոնց ամէն մէկին իսկական նշանակութիւնը լաւ ըմբռնած եւ սկառուական երդման եւ օրէնքին տրամադրութիւնները իր ամենօրեայ կեանքին մէջ գործադրած է։

Նորընծայ սկառու մը Երկրորդ կարգի պայմանները լրացնելու համար անհրաժեշտ է որ ամբողջ երկու ամիսներ անցած ըլլան իր սկառուական երդման արարողութեան թուականէն։ Նախքան այն պայմանաժամին լրատալը, ունէ նորընծայ պէտք չէ երկրորդ կարգի քննութեանց մասնակցի։ Երկու ամիսը անոր տրամաբանական ժամանակընթացն է, որով սկառուը կարող կ'ըլլայ որոշ չափով հմուտ ըլլալ երկրորդ կարգի գաւառիթացի եւ ինքզինք առակ ընել անոր գիտելիքներուն։

Երկրորդ կարգի գիտելիքները իրենց բնոյթով հիմնապէս կը տարբերին նորընծայի գիտելիքներէն։ Այսպէս, մինչդեռ նորընծայութեան հետեւող մը կրնայ իր քննութիւնը աւարտել մէկ գիշերուան կամ գոց սրահի մը մէջ, երկրորդ կարգի հետեւողի մը համար ատիկա անհնար է, քանզի գիտելիքներուն ալիքանութիւնը կը պարտադրէ քննիչը, պայմաններուն իւրաքանչիւրին համար նպատակաշարժար միջոցներ կիրարկել։ Օրինակի համար, գիտելիք Ժ. եւ Գ. ը կարելի է սրահի մը մէջ ընել տալ, մինչդեռ Գ. եւ Ե. ի համար անհրաժեշտ է բացօթեան գետին մը։

Ուրեմն կարելի է հետեւցնել՝ թէ երկրորդ կարգի պայմանները լրացնելու համար, նպատակաշարժար եղանակն է՝ իւրաքանչիւր գիտելիք առանձին վերցնել եւ քննութիւնը պահանջել իւրաքանչիւր սկառուի համար զատ զատ եւ տարբեր ժամանակներու մէջ։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԿԱՐԳԻ ՍԿԱՈՒՏԻ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ

1.— Առնուազն երկու ամիս, իբր նորընծայ խումբի մը մէջ ծառայած ըլլալ:

2.— Տարրական Հմտութիւն՝ նախնական դարմանի եւ վիրակապերու. աշխէքն՝ դիտնալ դարմանը տանիլ նուազումի, ոսկրաբեկումի եւ աղբար- խախտումի, մորթի պատառուածքի, այրուածքի եւ խաշուածքի. ցոյց տալ վիրաւորը մը կրելու եղանակները ու գործածութիւնը եռանկիւն եւ երակա- սեղմ վերակապերու:

3.— Գիտնալ տարրական դրօշախօսութիւն:

4.— Տասերկու վայրկեանէն՝ մէկ մղոն ճամբայ կտրել սկսուտի դնաց- քով (յիտուն քայլ վազք, յիտուն քայլ Հասարակ քալումաք, փոխն ի փոխ):

5.— Հետք ճանչնալ եւ անոր Հետեւիլ:

6.— Բաց օդին մէջ կրակ շինել եւ վառել՝ երկու լուցկիէն աւելի չվատ ներու պայմանաւ:

7.— Սկսուտական ամանի մէջ կարենալ եփել յիտուն տրամ միս եւ երկու պէտնախնձոր:

8.— Հարիւր դահեկան իբր խնայուած դրամ ի պահ ունենալ:

9.— Կողմնացոյցի մը տասնըվեց գլխաւոր բաժանումները ճանչնալ:

«ԵՐԿՐՈՐԴ ԿԱՐԳԻ» արուած սոյն ինը գիտելիքները ամբողջութեամբ մեծ արժէք ունին: Երեւութապէս նշմարելի չեն ատոնք, եւ թէեւ Հարեւանցի ակնարկ մը անոնց վրայ որոշ ոչ մէկ տպաւորութիւն կը թողու ընթերցողին վրայ, բայց լուրջ ըմբռնում մը ունենալու եւ իւրաքանչիւր գիտելիքի իսկա- կան արժէքին ծանօթանալու Համար, անհրաժեշտ է որ ամէն մէկ պայմանի բացատրութեանց Հետեւի ընթերցողը:

Պատանիներու ապագայ կեանքին միշտ առնչութիւն ունին այս պայման- ները եւ ատոնց խոր ըմբռնումը ունենալու Համար, սկսուտ պատանիները պարտաւոր են կատարեալ լրջութեամբ ուսումնասիրել եւ գործնականօրէն ալ փորձել եւ ընդլայնել ամէն օր՝ դպրոցի, ընտանիքի կամ շուկայի կեանքի մէջ, Կարեւոր չէ թէ որքան արագ կարելի է լրացնել երկրորդ կարգի քննու- թիւնը եւ կրել զարդանիշը, այլ կարեւորն այն է թէ կեանքի մէջ որքան կը գործադրուին սոյն պայմանները:

Ուշագիւր վերլուծեցէք «Երկրորդ Կարգ»ի ինը պահանջները եւ դուք պի- տի Հիանաք տեսնելով անոնց մէջ այն լայն եւ Հեռատես միտքը, որով Հեղի- նակը խոր փորձառութենէ ետքը դասաւորած է զանոնք: Կեանքի մէջ ձեռնե- րէց բլլալ, սոկալ եւ յաղթանակել խոչընդոտներու եւ նոյն ատեն օգտակար հանդիսանալ իր միջակայքի տիրող անկազմակերպ, ուժասպառ եւ ազէտ մարդկութեան, ա՛հա նպատակը «Երկրորդ Կարգ»ի ինը պահանջներուն:

Նախնական դարմանի ծանօթութիւն, բաց օդի մէջ կրակ վառել եւ կե- րակուր եփել, կողմնացոյցը ճանչնալ, Հետքի Հետեւիլ եւսայն այս բոլորը գիտելիքներ են, որոնք կը միտին պատանին կրթել, մեծցնել եւ մօտեցնել ճշմարիտ սոցիալական եւ ըմտքամի ՄԱՐԴՈՒ, որուն արժէքը ամէն պնակատու- թենէ վեր է:

Ա՛հա այս նկատումները արէք առջեւ ունենալով է, որ խղճամիտ խմբա- պետ մը իր ամբողջ ճիգը պիտի թափէ իր սկսուտներուն Հաղորդելու «Երկ- րորդ Կարգ»ի գիտելիքները իրենց ամենալայն ըմբռնումովը: Անտարակոյս, Հնարաւոր չէ ինձի Համար ընդարձակ բացատրութեանց մէջ մտնել իւրաքան- չիւր պահանջի մասին. բայց ինչ որ արդէն այս գրքոյն կը պարունակէ, գո- Հացուցելի ուղեգրի մը կարելի է նկատել՝ առաջնորդելու Համար սկսուտները

«Ներկրորդ Կարգ»ի շաւղին մէջ, եւ միշտ ազատ անցք մը ձգելու է ձեռներէջ խմբապետներուն, ընդլայնելու եւ աւելի սորվեցնելու Համար իրենց խնամքին յանձնուած սկառսներուն :

ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐՈՐԳ ԿԱՐԳԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Երբ նորընծայ մը վերեւ յիշուած ինը պայմանները գոհացուցիչ կերպով կը լրացնէ, ան իրաւասութիւնը կ'ունենայ անմիջապէս «Ներկրորդ Կարգ»-ի սկառսու Հռչակուելու եւ կրելու Համազգեստին ձախ թելին վրայ՝ «Ներկրորդ Կարգ»ի յատուկ զարդանիշը :

ԳԻՏԵՆԻՔ 1-- Առնուածն երկու ամիս, իբր նորընծայ խումբի մը մէջ ծառայած ըլլալ :

Այս պայմանը չի նշանակեր թէ սեւէ մէկը, անդամ արձանագրուելէն երկու ամիս վերջը, կրնայ «Ներկրորդ Կարգ»ի աստիճանը կրել. այլ սեւէ տղայ իր անդամագրութենէն առնուազն մէկ ամիս յետոյ, նախ «Նորընծայ»ի քըննութիւնը յաջողապէս անցընէ, իր երդումը կատարէ եւ սկառստական նշանը արժանաւորապէս ստանալէ երկու ամիս յետոյ միայն կարող է քննութեանց մասնակցիլ եւ վաստկիլ այս բարձր տիտղոսը : Այսպէս սրուշապէս կը տեսնուի թէ նորիկ տղայ մը իր արձանագրութեան թուականէն երեք ամիս յետոյ կարող է «Ներկրորդ Կարգ»ի բարձր աստիճանին հասնիլ, պայմանաւ որ անկա ջոյց տայ սկառսու ըլլալու կորովը, ճարպիկութիւն եւ ամենէն աւելի յարտեւութեան ոգի :

Նիւ Եորք

Մ. ԵԱՆԸԳԵԱՆ

Բ Ա Ց Ա Ռ Ի Կ

ՆԵՐԿՐՈՐԴ ԿԱՐԳԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՆԱԻԱՍԱՐԴԻ 5-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻ ԱՌԹԻՒ

«Ն.Մ.Ը.Մ.»-ի ՆԱԻԱՍԱՐԴ Ամսաթիւս
վարչութեան տարեկան շքեղ ներկայացում
պարահանդէսը տեղի պիտի ունենայ

ՅՈՎՏԵՄԲԵՐ 19 ՇԱՐԱԹ ԺԱՄԸ 21ԻՆ

Մեծ պատրաստութեամբ պիտի ներկայացուի
Ե. Թոլոյեանի, Ա. Քէշեանի եւ Բ. Սիմոնի կողմէ գրուած

ԿԸՐԼ Ս ԿԵՈՒՏ

Պայտահայ կեանքէ առնուած խիստ քրքջալիք
կատակերգութիւնը, դեկավարութեամբ կարօ Գալիկեանի
եւ մասնակցութեամբ Տիկ. Ազնիւ խըտրեանի եւ

Գաղու թիւ սիրուած ուժերուն :

Ընտանեկան Պարահանդէս :

DAUASART

AÑO 5 - Nº 51

AGOSTO DE 1957

BUENOS AIRES

“La educación física es principio y base de la educación integral; precede o acompaña todo propósito de cultura, regular y orienta la voluntad, medida y ordena la inteligencia, prepara y coordina capacidad”. (H. Levene).

Se cree en la importancia que tiene la educación física en la vida de los jóvenes, pero, sin embargo, tiene todavía sus detractores.

Los cultores del espíritu a veces exaltan el alma menospreciando el físico o dejándolo en segundo término, sin pensar que el hombre es

una unidad compuesta por el físico y el espíritu, sin una de estas condiciones no merecería clasificarse como tal.

Es imposible independizar los fenómenos de la vida física y espiritual, que están indisolublemente unidos y en relación íntima por medio de la naturaleza.

¿Por qué provocar un divorcio imposible exaltando la vida superior del

espíritu al despreciar su envoltura terrenal?

La educación física, para que corresponda a sus elevados fines, debe ser encarada teniéndola en cuenta desde un punto de vista más amplia.

Hoy día decir educación física, significa gimnasia, sin embargo, creemos que la realidad debe ser otra. La gimnasia es parte, y conjuntamente con el estudio de la salud, higiene, anatomía

fisiología y moral deportivo, constituye la educación física.

A este respecto, a la Unión General Arme-

nia de Cultura Física le corresponde la tarea de preparar en forma eficaz y segura, a los niños asociados de ocho a quince años, para que ellos sean fuertes y sanos de cuerpo y alma, y aprendan a librar solos las duras batallas de la vida. Pero esa preparación y enseñanza debe tener su fundamento en los ideales de nuestra entidad.

EDITORIAL

EDUCACION FISICA

ARAM JACHADURIAN FORMULO DECLARACIONES A "NAVASART"

EN UNA ENTREVISTA ESPECIAL, EL GRAN COMPOSITOR ARMENIO RECIBIO LA VISITA DE NUESTRO CRONISTA

"VENDRIAN A LA ARGENTINA GRANDES PERSONALIDADES ARTISTICAS Y CULTURALES ARMENIAS SI SON INVITADAS POR LA COLECTIVIDAD", DIJO EL AUTOR DE "GAYANEH"

A raíz de una entrevista solicitada por "Navasart", el renombrado compositor y director armenio Aram Jachadurian, recibió en audiencia especial a nuestro cronista, señor Garo Shahinian, veterano campeón nacional armenio de atletismo.

El señor Shahinian, llevando nuestro saludo, dijo: "Señor Jachadurian, su presencia en la Argentina, ha fortificado el espíritu patriótico de los armenios en el país. Nuestra colectividad muy conocedora de sus extraordinarios antecedentes profesionales se honra con su presencia. En nombre de la Revista "Navasart", órgano de la Unión General Armenia de Cultura Física, quisiéramos formularle algunas preguntas, a los efectos de transmitir su opinión a nuestros lectores".

Sr. Jachadurian: "Con mucho gusto".

Cronista: "¿Qué desarrollo tiene la música armenia en nuestro país?".

Sr. Jachadurian: "El desarrollo de la música en Armenia, se encuentra en un período de creciente evolución. Actualmente han surgido nuevos compositores, sobre los cuales, categóricamente y seguro y bajo mi responsabilidad, puedo asegurar que en cualquier parte del mundo, ellos pueden brindar los más exitosos conciertos".

Cronista: "¿Qué influencia han tenido en el desarrollo de nuestro folklo-

re los trovadores (ashug) armenios?".

Sr. Jachadurian: "Los trovadores armenios han tenido una gran influencia. Desde siglos antiguos, los trovadores, han transmitido las creaciones populares de generación en generación, hasta nuestros días.

Todos los compositores armenios, incluso yo, hemos recibido del folklore armenio nuestras inspiraciones y la hemos desarrollado en ballets y en óperas. Por ejemplo, "Sayat Nova" y otros trovadores tuvieron gran influencia sobre nosotros".

Cronista: "¿Además del folklore, sus creaciones musicales en qué están inspiradas?".

Sr. Jachadurian: "Mis obras, además, están inspiradas en la vida del pueblo armenio, la cual he dedicado especial atención para su estudio. Un compositor armenio, para crear, está obligado a estudiar los cantos litúrgicos y folklore armenio".

Cronista: "¿Qué opinión tiene de las sopranos Koharik Kasparian y Datevik Sazandarian?".

Sr. Jachadurian: "Son grandes sopranos. Tienen una gran aceptación en Armenia y en los demás estados soviéticos y son muy queridas por el pueblo".

Cronista: "¿Para mantener encendido el espíritu del patriotismo por medio de la cultura, qué posibilidades ha-

El gran compositor armenio Aram Jachadurián en declaraciones exclusivas para "Navasart", respondió a nuestro cronista, señor Garo Shahinian, veterano campeón nacional armenio de atletismo, en interesante cuestionario que publicamos con carácter de exclusividad.

bría para enviar de Armenia al exterior, cada año, a destacados valores culturales, a los efectos de visitar las colectividades armenias y de esta manera mantener los lazos de unión con la querida patria?".

Sr. Jachadurian: "No existe ningún inconveniente, si ellos son invitados por entidades culturales".

Cronista: "¿En Armenia surgen nuevos y destacados valores en el campo artístico, y puede mencionar a algunos?".

Sr. Jachadurian: "En efecto, han surgido numerosos valores destacados en el campo artístico en Armenia. Por ejemplo: en pintura, Mardiros Sarian; en escultura, Ara Sarkissian; en música Arno Babachanian, Harutiunian, Edsar Ohanian, Garen Jachadurian (sobrino de Aram Jachadurian), Orpelian,, Tateosian y Ardaches Jachadurian, etc.",

Cronista: "¿Que planes tiene para

el futuro?".

Sr. Jachadurian: "En lo que se refiere a mis planes sobre nuevas creaciones, ese es mi secreto profesional. Oportunamente tendrán noticias al respecto. En cuanto a mis próximos conciertos, luego de la Argentina y Uruguay, debo encontrarme en Praga el día 6 de noviembre y después a París. En dichas ciudades brindaré numerosos conciertos".

Cronista: "Hemos sabido que su distinguida señora esposa, doña Nina Makarovna y sus hijos, se dedican también a la música. Señor Jachadurian, ¿podría decir qué creaciones tienen ellos y qué sistema de trabajo utilizan ustedes?".

Sr. Jachadurian: "¡Oh! ¡Oh! Mi casa parece un conservatorio. Para no interferir uno a otro, mi señora trabaja en el piso alto, en cambio yo en la planta baja. Y mis hijos, a veces con su madre y otras conmigo. La señora

Jachadurian tiene compuesto alrededor de treinta obras, ballets y óperas, que han tenido una gran difusión. Por ejemplo: la composición titulada "Juana de Arco Rusa" (Zoia) tuvo una gloriosa aceptación".

"Cuando tengo que componer alguna obra especial, me alejo del bullicio de mi casa y me voy lejos de Moscú a mi chalet sobre una montaña y en la tranquilidad de la naturaleza, trabajo incesantemente hasta terminar".

Cronista: "¿Qué opinión se ha formado de la colectividad armenia en Buenos Aires?"

Sr. Jachadurian: "Conmigo voy a llevar muchos agradables recuerdos. La colectividad armenia en la Argentina me ha dejado la impresión de una comunidad de buenos patriotas. Deseo que se mantengan unidos. Deben dedicar mucha atención a la lengua y cultura armenia. Nuestra patria, en todas las manifestaciones, se encuentra en pleno desarrollo. Nosotros los armenios somos pocos en cantidad, pero con grandes cualidades. Tenemos importantes personalidades que se han destacado internacionalmente. Por ejemplo: el profesor Hamparzumian, astrólogo; los hermanos Alijanian, físicos y muchos otros. El pueblo armenio, desde la antigüedad, ha brindado a la Patria y a la humanidad grandes figuras".

Cronista: "Tiene razón, señor Jachadurian. Nuestro pueblo ha dado grandes valores. Por ejemplo, pasando al deporte, ya que es un tema en el cual nos especializamos, en la Olimpiada de Melbourne, en 1956, de las 68 naciones participantes, obtuvieron solamente 43, el primer premio medalla de oro, segundo premio medalla de plata y tercer premio, medalla de bronce. Estas 43 naciones se presentaron con delegaciones compuestas por numerosos atletas. En cambio, los armenios que habían enviado a Melbourne solamente tres atletas, obtuvieron dos primeros

premios y uno segundo, dejando detrás de ellos a numerosas naciones cuyas delegaciones integraban grandes campeones. Por ejemplo: Bélgica, Polonia, Rumania, Canadá, Yugoslavia, Brasil, Nueva Zelanda, India, Austria, España, Egipto, Portugal, Turquía, Irlanda, México, Bulgaria, etc. Sin contar aquellas 25 naciones que ni tan siquiera obtuvieron algún premio. Por ejemplo: Grecia, China, Israel, Pakistán, Suiza, Filipinas, Tailandia, Islandia y algunos otros países latinoamericanos".

Sr. Jachadurian: "Sí, Armenia ha dado a la cultura física un gran apoyo. Existen muchos destacados campeones en nuestro país. Conozco muy bien a uno de los campeones armenios, señor Enguibarian, que participó en la Olimpiada de Melbourne".

Cronista: "Señor Jachadurian, en nombre de la revista "Navasart" agradezco su atención y el honor dispensado en esta magnífica entrevista. Perdón que le hemos robado algunos minutos de su valioso tiempo".

Sr. Jachadurian: "Al contrario, al contrario. Yo soy un hijo del pueblo armenio, y toda manifestación de cariño hacia mi persona de parte de mis connacionales pertenece a nuestra Armenia. Yo estoy orgulloso y contento, de que la colectividad armenia, sabe respetar y honrar a los servidores de la cultura armenia".

COMENTARIO DE COMENTARIOS SOBRE ARAM JACHADURIAN

Una figura de renombre mundial, ganado en la música por sus obras tan características como significativas y que lo definen en su raíz oriental, es la del maestro Aram Jachadurian, que actuó al frente de la Orquesta Sinfónica Nacional en el concierto que la Dirección de Cultura ofreció en su abono nocturno del Teatro Colón, el día sábado 3 de agosto.

El comentario de los diarios de la *Vispera* fué muy dispar en sus opiniones. Algunos fueron justos en sus elogios usando palabras que están a la altura de la personalidad artística de Aram Jachadurian; en cambio otros, fueron injustos al traslucir entre líneas, la apatía del mundo de la "cortina del dollar" —en este caso—, hacia todo lo proveniente de la "cortina de hierro".

Es sabido que Aram Jachadurian, de nacionalidad armenia, representa al mundo oriental y a su música; muchas veces, es la manifestación espiritual de ese mundo. Sin embargo, la música que es arte creativo, es universal y en sentido universal hay que apreciarla.

En un artista no se debe ver en él la persona y su procedencia, sino su capacidad creativa; y el producto de esa creación pasa a ser patrimonio de todo el mundo. El arte no reconoce "cortinas", el arte es Universal.

La nombradía de Aram Jachadurian, además de sus numerosas obras, se debe especialmente a sus "suites" de ba-

llets, "Mascarada" y "Gayaneh" y en menor escala a su "Concierto para piano y orquesta", el que igualmente está siendo motivo popular para el oyente a los más calificados conciertos en los que se incluye música de tal carácter. Compositor de grandes posibilidades melódicas y rítmicas, Jachadurian posee una riqueza orquestal que convierte a los temas populares o tradicionales en admirables obras de proporciones sinfónicas, y así lo expresó en el concierto del Teatro Colón cuyo transcurso pudo escucharse, la "Segunda Sinfonía", en sus movimientos "Andante maestoso", "Allegro risoluto", "Andante sostenuto" y "Andante mosso", distribuyendo los distintos planos sonoros con sobriedad, inteligencia y gusto. "Oda a la memoria de un héroe", es una sentida y emocional página que el maestro supo vertir en toda su intensidad. Hizo escuchar, además "Es-partaco" un ballet de perfiles históricos, integrado por "Adagio"; y "Danzas de las muchachas de Cádiz" para finalizar con páginas popularizadas en su ballet —citado— "Gayaneh", "Danza de las amigas de Gayaneh", "Amanecer y Danza de Ayshi", "Gopak" (danza ucraniana) y "Lezhinka" (danza georgiana). La orquesta respondió a la batuta detallista del compositor y director y el público subrayó la presencia del mismo con grandes aplausos, testimoniando así la simpatía que se ha granjeado a través de su obra de fácil comprensión y efecto inmediato.

UNICAMENTE CON UN PIANO BIEN AJUSTADO SE PUEDE
PROGRESAR TECNICAMENTE

Por cualquier falla de su piano diríjase a:

H A I G S T E P A N I A N

Florida 165, Galería Gral. Güemes

T. E. 30-7194

COMPRA Y VENTA DE PIANOS
A.R.A.R.@

UN VALIENTE DEPORTISTA ARMENIO

"La pena de los cadáveres, sus lágrimas y dolores;
cuántos siglos solo, lamentamos enlutados.
Por ahora, maldición a los verdugos antropófagos;
Venganza, solo y únicamente clamamos venganza.
Tantas maldades si olvidan nuestros hijos;
que todo el mundo vivo, desprecie al armenio".

(Del escritor armenio Avedis Aharonian).

Era un día hermoso de primavera. Nosotros, los monaguillos de la iglesia de "San Estéfano", estábamos alegres, porque ese día iba a ofrecer misa y sermón uno de los conocidos jefes revolucionarios y héroe de Zeitún, el Padre Bartolomeo Vartabed Takadjian.

Ya conocíamos el heroísmo del pueblo de Zeitún, en las páginas de nuestros libros escolares de historia, especialmente la foto del P. Bartolomeo, que llevaba colgado de su pecho la cruz, y su brazo extendido con una espada, debajo del cual se veían los prisioneros turcos detenidos al ser tomado por los armenios el cuartel enemigo.

Zeitún, desde hace mucho tiempo se encontraba en una situación semi independiente dentro del territorio turco. Gracias a su región montañosa y a su pueblo valiente amante de la libertad, los esfuerzos de conquista del gobierno turco fueron vanos, ya que la tropa de 110.000 soldados comandados por Remzi e Izet Pashá fué derrotada.

El Padre Bartolomeo, dejó en nuestros corazones infantiles un agradable recuerdo. Creo que el objeto del reverendo de venir a Izmir, fué el de recolectar fondos a beneficio de las escuelas de Zeitún.

Luego de la misa, los monaguillos, lo rodeamos para verlo de cerca y besar su mano. Vartabed, nos bendijo y nos aconsejó ser buenos, patriotas y sacrificados armenios.

Había traído consigo a un niño, para recibir una instrucción superior en Izmir, en el colegio secundario "Mesropian". Este chico tenía cerca de 13 a 14 años de edad, alto, de cabellos rubios y mejillas coloradas. Llevaba ropas características de los habitantes de Zeitún. Debajo del saco tenía una larga camisa (entari) que alcanzaba hasta sus pies. Calzaba alpargatas (yemeni) rojas. Esta indumentaria que era una novedad para los niños del colegio, llamó la atención de los alumnos.

Se llamaba Aram. Era descendiente de la conocida familia Chakirian de Zeitun. Y al ser adoptado por el Padre Bartolomeo quedó a su cuidado.

En Izmir, fué hospedado en una habitación del hospital nacional armenio. Aram, los primeros días, se mostraba muy vergonzoso, ya que era provinciano. A medida que pasaba el tiempo, se acostumbró a la vida de la ciudad y formó un círculo de amistades. Entonces, nuestra opinión sobre él cambió fundamentalmente porque pensábamos que era un niño tímido.

En rueda de amigos, era muy alegre y astuto en los juegos con sus compañeros.

Viendo todas estas condiciones en él, un día, lo anoté en el equipo de football del colegio, del cual era su capitán.

Aram, luego de aprender las reglas de juego y de practicar en forma asidua, formó parte del equipo como titu-

lar, en el puesto de half-back, durante los torneos con otras entidades.

Un año después de haber venido Aram a Izmir, se declaró la primera guerra mundial. Turquía peleó al lado de Alemania en contra de los países aliados. Los jóvenes que tenían edad militar, fueron llamados a las armas. Pocos años más tarde, llegó nuestro turno. Algunos compañeros fueron destinados a la escuela de oficiales de Constantinopla (Harbié) y otros formaron parte de la banda de música del ejército. En cambio yo, tuve la suerte de ser elegido para trabajar en la fábrica militar de tejido (Halkapunar), que estaba solamente a veinte kilómetros de la ciudad. Gracias a esta circunstancia, no estuve alejado de mi familia.

Me habían dado un salvoconducto para transitar libremente por la ciudad. Por eso fué fácil para mí, organizar en forma secreta, una entidad, la "Unión de Atletas de Mesropian". Los turcos habían clausurado los clubes armenios, a causa de la guerra, y en los locales de las entidades fueron alojados los soldados.

La creación del nuevo club, fué motivo, para que los jóvenes se prepararan y de esta manera, después del armisticio de 1918, muchos de ellos fueron famosos atletas y futbolistas. Así, éstos, ocuparon el puesto vacante dejado por nuestros mejores deportistas, a causa de que fueron llevados por los turcos al frente de guerra y muchos otros, deportados y asesinados por manos criminales.

Aram también formaba parte de la "Unión de Atletas Mesropian", y fué destinado al lado mío para trabajar en la fábrica militar de tejido. Por su laboriosidad se había granjeado la confianza de sus superiores. Juntos, trabajábamos en el turno nocturno, hasta la madrugada. Y esto, nos facilitaba la tarea de poder ocuparnos tran-

quilamente en las tareas de nuestro club.

Eran días de peligro. Notaba en Aram, un cambio fundamental en su carácter, por sus continuos cambios bruscos. La razón de ello, fué que había oído que los turcos masacraron a los habitantes de su pueblo natal y asesinaron a sus padres.

Desde aquel día, Aram siempre buscaba motivos para discutir con los demás trabajadores de nacionalidad turca, poniendo en grave peligro su persona. Mis consejos fueron vanos. El estado de Aram, llegó al punto máximo a causa de dos acontecimientos.

Primero: El primer ministro turco Talaat Pashá (El Verdugo) con su séquito, visitó nuestra fábrica. Su presencia fué causa de temor para los trabajadores armenios. Se decía, que Talaat había venido a Izmir, para convencer al gobernador Rahmí Bey y al comandante del cuarto ejército, Pertel Pashá, para que los armenios de Izmir también, sean deportados, como en las demás provincias de Turquía. De esta forma más de un millón de armenios, entre ellos numerosos ancianos y niños, fueron masacrados en los caminos de la deportación.

Segundo: En el hospital nacional armenio, fué transformado en hospital militar, el encargado de guardia, el sargento (chavush) Zekí, un día se vanagloriaba de sus "heroísmos" al matar a numerosos armenios. Contó la masacre que hizo con ellos.

El mismo día lo encontré a Aram muy nervioso. Este me decía repetidamente: ¡Lo voy a matar! ¡Lo voy a matar! ¡No se salvará!

Conocía bien el carácter de Aram. Cuando prometía algo, cumplía. Me preocupaba mucho, sobre todo, su vida. El era de Zeitún y estaba en servicio de guerra, por eso su comportamiento era aún más grave.

Pasaron algunos días y sobre este

A.R.A.R.@

asunto no hablamos más.

Una tarde, en una de las pausas de nuestra labor nocturna, cuando los dos estábamos descansando sobre los grandes fardos de lana, me llamó la atención la alegría de Aram, que difería mucho del aspecto triste y nervioso de los últimos tiempos.

Le dijo: "Aram, hoy te encuentro alegre y contento (Jayer ollá)".

Aram me sonrió y acercándose a mi oído, me murmuró: "Ayer a Zeki Chavús lo mande al otro mundo", me dijo con alivio como si sacase de encima un gran peso.

Estas palabras de Aram, fueron para mí una ducha de agua helada. Tuve miedo y sorpresa. Aram viéndome, me dijo: "No tengas miedo, amigo. Lo realicé sin que nadie se diera cuenta. Ya el médico jefe, envió a la central, el informe dando parte como muerte natural y los restos de Zeki, hace dos días se encuentran bajo tierra".

Luego de estas manifestaciones de Aram, lo abracé efusivamente y besé sus mejillas, por haber saldado la venganza de su patria y de su familia y sobre todo, por haber salvado su vida, al realizar esta acción sin que nadie se diera cuenta.

Este heroísmo de Aram, fué el segundo que realizó en un mes.

El primero, en las siguientes condiciones: Un día, una de las huérfanas del Orfanato fué raptada. Las sospechas recaían en la persona de un agente de policía turco. Pero, ¿quién podía hacer algo en aquellos tiempos? Especialmente, frente a un gobierno que estaba en contra de los armenios. Enseguida sería enviado a la cárcel o asesinado.

Aram, por cuenta propia procedió a descubrir al autor. Luego de largas y pacientes averiguaciones, descubrió la casa en donde se encontraba raptada la huérfana. Aram, con astucia, un día, sin dar importancia al peligro que co-

rría, armado entró de golpe en dicha casa y pidió que le entreguen la niña. La ama de llaves, negó la existencia de la huérfana; pero la insistencia y amenaza de Aram fué suficiente para que le fuera entregada la niña. Aram la llevó a un lugar seguro en donde quedó hasta el año 1918, día del Armisticio.

Con Aram hemos trabajado en la fábrica militar, hasta el armisticio de 1918, cuando la flota aliada tomó Izmir.

Luego perdí la pista de este compañero. Oí más tarde que se había ido a Cilicia y se había inscripto como voluntario en la Legión Armenia con el cargo de gendarme en Zeitún y alrededores.

¿Por qué se alistó como voluntario? ¿Y por qué casualmente en Zeitún, su pueblo natal?

Estas son preguntas, que no son difíciles de contestar, ya que Aram era valiente, deportista y patriota.

Para todos es de conocimiento que pasaron luego de estos hechos. Acontecimientos perjudiciales a los armenios. Fué la política sucia e interesada de los países europeos en favor de los turcos, que motivaron que los armenios emigraran a países libres y generosos para salvación de sus vidas y bienes.

Muchos años después en la provincia Argentina de Córdoba, oí de un compatriota de Zeitún, que Aram en la zona de Cilicia realizó grandes heroísmos en contra de los asesinos turcos.

Aram, fué el hijo de un pueblo valiente y de una honorable familia: Chakirian. Luchó contra los enemigos de su pueblo y de su patria. Vengó a los niños y ancianos, y a todo un pueblo masacrado y asesinado en manos de los turcos. Castigó mercedamente a los culpables y él cayó también en buena ley, en el camino de la justicia, con

heroísmo y patriotismo. ¡Honor y Gloria a Aram y a todos los héroes deportistas armenios! Lucharon para la justicia y la libertad, en el camino espinoso de sus deberes y sacrificaron sus vidas jóvenes, para ejemplo de las generaciones siguientes, y para que el dicho del poeta armenio no se realice: "Tantas maldades si olvidan nuestros hijos, que todo el mundo viviente desprecie al armenio".

El deporte armenio se siente orgulloso, por haber dado a luz semejantes héroes, los cuales fueron leales a su juramento, sirviendo al pueblo y a la patria, para la justicia y la libertad.

GARO SHAHINIAN

Nota de la Redacción. — El heroísmo de Aram y especialmente la muerte del sargento turco (Chavúsh) Zeki, el verdugo, en manos del nombrado, para vengar el asesinato de sus padres y de todo un pueblo armenio, ha permanecido en secreto hasta el día de hoy. El señor Garo Shahinian, gran colaborador nuestro y renombrado veterano atleta, que ha vivido y actuado durante esas épocas de barbarie de los turcos y de heroísmo de los armenios, por intermedio de "Navasart" da a publicidad, para conocimiento público, este acto heroico de un deportista para demostrar, que en el deporte, se forjan los mejores hombres de la nacionalidad.

AVISO

Se comunica a los señores asociados, en particular, a los que practican tennis, que a partir del 15 de septiembre, se hará efectiva la resolución de la Asamblea General Extraordinaria, respecto del aumento de la cuota social y el correspondiente adicional para la práctica del tennis.

Los jugadores interesados, deberán estar al día con tesorería y haber abonado el adicional correspondiente, caso contrario les será prohibido el acceso a las canchas.

COMISION DIRECTIVA

Conforme a la resolución de la Asamblea General Extraordinaria del mes de mayo último, rige un aumento de pesos cinco (\$ 5.—) para todos los socios activos, más un adicional de diez pesos (\$ 10.—) mensual para los que practican tennis.

COMISION DIRECTIVA

ASOCIADOS DEPORTIVOS

El Departamento de Educación Física pone en conocimiento de los asociados que se halla abierta la inscripción a todos los deportes de nuestra institución, para intervenir en los campeonatos internos

SE EXALTO LA CONFRATERNIDAD EN LOS JUEGOS DEPORTIVOS DE MONTEVIDEO

A NUESTRA DELEGACION SE LE TRIBUTO UNA CALIDA RECEPCION

MONTEVIDEO, agosto 17. (Especial). — Tuvo gran repercusión en esta ciudad la visita de la delegación deportiva de la Unión General Armenia de Cultura Física de Buenos Aires. En efecto, numeroso público, se congregó en el puerto metropolitano, para dar la bienvenida a los deportistas de la entidad visitante.

Una comisión especial, designada por la Unión Juventud Armenia "Murad", se encargó de recibir a los porteros y acomodarlos en un micro a los efectos de ser trasladados a la sede de la entidad hermana.

Los muchachos de la U. G. Armenia, visitaron las instalaciones de "Murad" y después de un almuerzo, fueron alojados en residencias especiales.

La visita de la U. G. Armenia a Montevideo, fué motivo para que los torneos deportivos realizados tuvieran gran éxito.

TORNEO DE PING-PONG

A las 16 horas comenzó el torneo de ping-pong con la intervención de las siguientes entidades: Unión Juventud Armenia "Murad", Unión Juventud Armenia "Zavarian" y Unión General Armenia de Cultura Física.

El equipo de "Zavarian" venció a "Murad" y a su vez la U. G. Armenia derrotó a "Zavarian" clasificándose campeón, ganando la copa correspondiente.

Integraron el equipo de ping-pong de la U. G. Armenia, Nicolás Kuyumdjan, Raffi Seragopian y Armando Balassanian.

TORNEO DE BASQUETBOL

Dió comienzo a las 19 horas, con un match entre la U. G. Armenia y "Zavarian". U. G. Armenia vence por 49 tantos contra 19. De esta manera se procede a disputarse la final entre el equipo vencedor y "Murad".

En el primer tiempo del partido, la U. G. Armenia vencía por 26 tantos contra 20 de "Murad". Al finalizar el encuentro, el tanteador indicaba un empate de 40 tantos cada equipo.

En seguida se jugaron dos suplementarios de cinco minutos cada uno. El primero termina cero a cero. En cambio, en el segundo suplementario "Murad" anota 3 tantos, de manera que el partido termina con el triunfo merecido de "Murad" por 43 tantos contra 40 de la U. G. Armenia.

Integraron el equipo de U. G. Armenia: Vahagn Poladian (capitán), Antonio Gulekdjian, Elías Katagopian, Nicolás Kuyumdjian, José Levonian, Jorge Miridjian, Raffi Seragopian, Armando Balassanian y Jorge Levonian.

FIESTA DE AGASAJO

Luego de los torneos deportivos realizados, se efectuó en los salones del Centro Armenio local, una fiesta de confraternidad para agasajar a la delegación deportiva de la Unión General Armenia de Cultura Física.

La fiesta se realizó dentro del marco de hermandad, primando en todo momento la simpatía y la alegría de estar juntas las juventudes de las dos orillas del Plata.

El acto duró hasta las primeras ho-

MONTEVIDEO Y "MURAD"

IMPRESIONES DE UNA GIRA INOLVIDABLE

Muchas veces, cuando se realiza una gira a un lugar lejano de nuestro hogar, se va con cierta incertidumbre y se vuelve con nostalgias del calor de hogar que nos guía y nos cobija en nuestra línea habitual de la vida. Sin temor de llegar a lo extremo, puedo afirmar que Montevideo y en especial, la juventud toda de "Murad", hicieron que vayásemos sin incertidumbre, por comentarios antes de la partida, y volviésemos sin nostalgias, debido al espíritu de familiaridad que reinó en el trato fraterno, que tan amablemente derrocharon, todos sin excepción, hacia cada uno de nosotros.

Al pisar tierra uruguaya, tuve ya la impresión que íbamos a ser tratados con guantes blancos. Una delegación de la entidad amiga nos recogió en un micro y nos llevó al club donde visitamos su salón, sus canchas, sus habitaciones, cosa que me hizo pensar que la noble y fuerte raza armenia había echado allí sus semillas con toda intensidad y cariño.

La distribución de las delegaciones se hizo en forma entusiasta y absoluta, observándose la predisposición desinteresada y espontánea de las casas de familia cuyos hijos pertenecían a la institución que nos agasajaba.

Asistimos a dos almuerzos preparados al uso netamente armenio, dentro de una franca camaradería, donde reinó el buen humor y las buenas can-

ras de la madrugada, y la despedida entre los jugadores fué muy cordial dando lugar de esta manera, que las visitas de una entidad a otra se realicen más repetidamente, para que el espíritu de patriotismo, de hermandad y de unión entre los armenios, sea aún más sólida, para bien de las generaciones venideras.

ciones entonadas por los comensales en un marco de sano patriotismo.

Las competencias deportivas se desarrollaron con toda caballerosidad sin llegar en ningún momento a empañar dentro de la cancha, lo que se había conseguido fuera de la misma: una verdadera amistad.

El sábado por la noche asistimos en el Centro Armenio local, a una reunión social muy amena, con matices deportivos, a la que había concurrido una numerosa cantidad de público, poniéndose aquí también de manifiesto la grata camaradería armenia de la vecina orilla del Plata.

Eran frecuentes las salidas hacia la avenida central donde unidos en grupos pequeños visitábamos los comercios, las casas de cambio, etc., en busca de algún artículo para regalar a nuestros familiares, haciendo cuentas, números y demás rarezas fuera de rutina que pusieron su matiz dentro de la palestra de colores que fué, nuestra fugaz visita a Montevideo.

Ya sobre el filo de la partida, la emoción se iba aglutinando en la garganta. La tristeza de tener que partir por un lado, y la certeza de haber cumplido con el deber sagrado de la confraternidad con el otro lado, hizo que en el puerto se produjeran escenas tocantes, profundas, que nos llegaron a lo más íntimo de nuestra fibra. El barco se alejaba de la bulliciosa "barra" y todavía llegaban hasta nosotros los cantos de la despedida cuando pude balbucear emocionado un último ¡hasta pronto!, al tiempo que entre filosófico y melancólico decía a mi amigo que estaba a mi lado duro de la emoción: "La explicación de todo esto es muy sencilla; los armenios somos hermanos y lo que está sucediendo, se repite solamente entre hermanos". MIRICH

EN EL DEPORTE DEL BOXEO POCO VALE LA GUAPEZA SIN TECNICA

Muchas veces, en mis 62 años de actuación en el boxeo, he pensado que no enfocaba el deporte en su verdadera "salsa". ¡Cuántas veces he pensado que dirigentes, directores técnicos, pugilistas y hasta árbitros tenían un concepto equivocado! Y he reflexionado también en que si no cambiaban de opinión era porque tenían adentrado el criterio de que el boxeo es por sobre todas las cosas un deporte de valientes. La lucha de unos cuantos no consiguió vencer esa impresión hasta el punto de que entramos decididamente por el boxeo espectáculo, que podríamos admitir cuando los púgiles perciben emolumentos por su actuación, pero que no encuadra cuando

quienes calzan los guantes lo hacen llevados por su entusiasmo y por su pasión por el deporte.

Esa evolución muestra hacia el terreno de lo considerado más varonil, de lo meramente guapo, desvirtuando el concepto de aquellos que lo impulsamos y que lo hicimos bajo el estandarte de arte de la "Self Defense" trajo como consecuencia que perdiéramos posiciones de avanzada conseguidas en confrontaciones internacionales. Para el menudeo, para "entrecasa", íbamos perfectamente con esos muchachos jóvenes, que dejaban la vida por lograr la victoria. Admirábamos sus esfuerzos —dejando de lado la esencialmente técnico—, y no advertíamos nues-

PIELES
FINAS

MODELOS
REFORMAS

PELETERIA "PAPAZIAN"

SUIPACHA 942

T. E. 32-0705

—:— BUENOS AIRES —:—

tro error ni aún cuando en los torneos se fallaba en contra de nuestros muchachos. Creíamos en una errónea apreciación cuando en realidad... los equivocados éramos nosotros.

Por eso es que debemos pensar un poquito. Serenarnos y hacer que quienes nos representen, involucren lo verdadero, lo puro del deporte. El trabajo es árduo, pero estamos a tiempo y las selecciones deben dar ganadores que sepan por qué y para qué se calzan los guantes de box. No triunfadores que se dejan llevar por su pujanza, por su guapeza creyendo más en esto que en las enseñanzas del gimnasio. Porque quienes merecen el honor de ser jurados, son hombres que tienen un concepto claro y preciso de lo que es el boxeo, para qué sirve y para qué se practica.

REVOLUCIONARIA DECISION

Estamos en plena época de las re-

soluciones trascendentales, en pleno reencuentro con nuestra personalidad. Justo es pues que el boxeo argentino también se reencuentre y que sepa, en los torneos mundiales, estar a la altura de los que en París, Los Angeles, Berlín y Londres supieron darle jerarquía internacional.

Al través de conversaciones con dirigentes del Viejo Mundo y al cabo de mis actividades en tal carácter, he podido pulsar que a nuestros boxeadores se les tenía ubicado en el sitial de aquellos que sabían pararse, que sabían colocar sus manos dentro de lo que señalan las reglas boxísticas y que además de esas virtudes, poseían, incuestionable guapeza. Eso conformaba al boxeador. Pero los resultados fueron elocuentes. Lo de Helsinki fué tan penoso para nuestro prestigio como lo de Melbourne.

¿Cómo podemos evitar que ello ocurra? Sencillamente, inculcando a los directores técnicos, a los boxeadores, a los jurados, la idea de que en la selección que se está realizando no van a triunfar aquellos que no se encuadren dentro de lo que podíamos llamar la línea clásica. No vamos pretender que un aficionado se pare, accione y actúe en todo momento en tal carácter, pero sí ansiamos que se le inculque la necesidad de asimilar lo técnico; que sea una promesa de un buen boxeador en el amplio sentido de la palabra— a corto plazo, y no sólo un magnífico peleador como se pretende hacerlo actualmente. Debemos enseñarle también el obstaculizar la acción del rival con que un boxeo es negativo el trabar, recursos fuera de la reglamentación y, decididamente, expicarle que las manos sirven para pegar y para bloquear. Señalarle claramente que no ajustándose a ello, se va irremesiblemente al fracaso en toda competencia de carácter internacional. Y en la misma me-

EN BARRACAS
¡TODO CONTRA LA LLUVIA!

SPORT
Sterling Club
ASQUANTAS
MONTES DE OCA 985 T. E. 21-1123

CREDITOS en 5 meses

dida que lo deben aprender los boxeadores, directores técnicos y jueces, debe entenderlo también el público, para evitar esas clásicas protestas, muy nuestras. Sentimentales como somos, nunca queremos ver derrotados, a aquellos que hacen alarde de guapeza. Estimamos en todo su sentido el despliegue de vitalidad y de vigor, pero... ello no encuadra en lo que se persigue en los juegos olímpicos o en confrontaciones mundiales. Y entonces... si nos separamos de ese derrotero, ¿cuál será el fruto de nuestra labor? Mirar para

adelante en boxeo, significa darle el contenido humano que debe tener, como lo tiene cualquier manifestación deportiva. Ajustarse en un todo al sentido de "Arte de la propia defensa" es colocarlo en su verdadero sitio. Todavía tenemos tiempo para modificar sistemas sino en total, en buena parte. Confiamos pues, si nos ajustamos en la selección a los principios enunciados, en que vuelva nuestra jerarquía mundialmente conquistada.

ALBERTO FESTAL

(Especial para "Navasart")

UNION GENERAL ARMENIA DE CULTURA FISICA

FESTEJARA EL DIA DE LA PRIMAVERA
EL PROXIMO SABADO, 21 DE SEPTIEMBRE,
A LAS 21,39 HORAS, CON UN

COCKTAIL-DANZANTE

EN SU SEDE SOCIAL

CALLE MARMOL 1247

BAMOS MEJIA

T E R R A

- de -

GREGORIO TERTZAKIAN

TINTORERIA Y ESTAMPERIA DE SEDA,
RAYON Y ALGODON

LAPRIDA 1458

T. E. 791-8429 y 795-0044

Vicente López, F.C.N.G.B.M.

TEX-TRICO

Soc. Resp. Ltda. - Capital \$ 800.000

FABRICANTES DE TEJIDOS

ENGOMADORA DE HILADO

Adminis. y Ventas
LARREA 557

T. E. 48 Pasco 8743
Buenos Aires

"ANTEX ARGENTINA"

EDUARDO ATAMIAN

POPLINES

Larrea 667 - T. E. 48-5639

FABRICA DE TEJIDOS
DE ALGODON

TEXTIL

MURAD

de Miron Leonian

VICTORIA 701
Hurlingham F.C.N.G.S.M.

Doctor
ANTRANIK EURNEKIAN
Cirujano

Especialista en Neurocirugía

Actualmente en los EE. UU.

Cnel. N. Vega 5531 - 54-0765

FOTO

A F O L O

ESTUDIO

CORDOBA 4671 T. E. 54-8147

ESTUDIO NERSESSIAN

ECONOMICO . CONTABLE . IMPOSITIVO
ASUNTOS JURIDICOS

Florida 165

Cal. Gral. Güemes P. 3, of. 343-4

Tel. 30 - 6877

GEVAERTARGENTINA S. A.
DE PRODUCTOS FOTOGRAFICOS**Afianza**

el

Prestigio de la Industria Argentina

con los Rollos

de Película para Fotografía

REXOPAN Y REXOCROM**GEVAERT ARGENTINA S. A. de Productos Fotográficos**

Bmé. MITRE 1902 - T. E. 48-9011 - BUENOS AIRES

ALBERT TRITSMANS, Director - Gerente General

ADHESION

DANUBIO S. A.

Peletería Armenia

SANTA FE 1560

T. E. 44 - 0275

MERCERIA - NOVEDADES

"EL PORVENIR"

El Hogar de los Hilos y Botones

M. CHEBEKDJIAN E HIJOS

Azcuénaga 417

T. E. 48 - 3654

EL CISNE

Soc. Resp. Ltda

BUENOS AIRES

CORDOBA

« NAVASART »
REVISTA MENSUAL

ORGANO DE LA
U. G. ARMENIA DE C. FISICA
GALERIA GRAL. GUEMES
FLORIDA 165 Piso 6º

SUSCRIPCION

Ejemplar suelto 5.— Pesos
Anual 50.— Pesos
Exterior 4.—Dolares

AÑO 5 - Nº 51

AGOSTO DE 1957

BUENOS AIRES

ALFOMBRAS

SPARTA ATLANTIDA S. A.

INDUSTRIAL Y COMERCIAL

CORREO ARGENTINO CENTRAL (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5952
	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 5451